

Program rozvoje města Zábřeh

Martina Bezděková

Bakalářská práce
2007

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav veřejné správy a regionálního rozvoje
akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina BEZDĚKOVÁ**
Studijní program: **B 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Program rozvoje města Zábřeh**

Zásady pro vypracování:

1. Obecně charakterizujte rozvojové problémy a rozvojové předpoklady města Zábřeh.
2. Provedte socioekonomickou analýzu města Zábřeh.
3. Zhodnoťte zjištěná data a vyhodnoťte formou SWOT analýzy.
4. Stanovte strategické cíle.
5. Navrhněte katalog projektů nezbytných pro naplnění programu rozvoje a odpovídajícím definovaným cílům rozvoje.

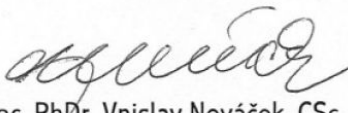
Rozsah práce: cca 40 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- [1] WOKOUN, R. a kolektiv. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Praha: IFEC, 2001. ISBN 80-86412-08-3.
[2] MATES, P., WOKOUN, R. Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. Praha: PROSPEKTRUM s.r.o., 2001 ISBN 80-7175-100-6.
[3] Zákon č. 128/2000Sb., o obcích (obecné zřízení).

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Oldřich Hájek**
Ústav veřejné správy a regionálního rozvoje
Datum zadání bakalářské práce: **12. března 2007**
Termín odevzdání bakalářské práce: **18. května 2007**

Ve Zlíně dne 12. března 2007

doc. PhDr. Vnislav Nováček, CSc.
děkan

doc. RNDr. René Wokoun, C
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Cílem mé bakalářské práce je zpracovat Program rozvoje města Zábřeh na Moravě. Práce je členěna do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část se zabývá charakteristikou programu rozvoje města, legislativou týkající se oblasti regionální politiky a vymezením základních pojmů. Součástí praktické části je socioekonomická analýza dosavadního rozvoje města, na jejímž základě je stanovena SWOT analýza, ze které vyplývají přednosti a nedostatky rozvoje. Dále jsou navrženy strategické cíle a opatření k jejich dosažení, na něž navazuje katalog projektu.

Klíčová slova: Program rozvoje města, strategické cíle, katalog projektu, SWOT analýza, návrh opatření

ABSTRACT

The aim of my Bachelor thesis is to compile Development Programme of the town of Zábřeh na Moravě. The structure of the work has two main parts, theoretical and practical. The theoretical part is concerned with characteristic of development of the town, legislature of these spheres and description of basic concepts. The practical part includes socio-economic analysis of the contemporary town's development. SWOT analysis, based on the socio-economic analysis, show the merits and demerits of the present development. Further there are set the strategic objectives and proposed measures to be taken to meet these objectives. The project catalogue follows.

Keywords: Development Programme of the town, strategic aims, catalogue of projects, SWOT analysis, draft measures

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Oldřichu Hájkovi za jeho odborné rady a připomínky, které mi poskytl při zpracování této práce. Také bych chtěla poděkovat zaměstnancům Městského úřadu v Zábřehu za jejich ochotu při poskytování jednotlivých informací.

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 PROGRAM ROZVOJE MĚSTA	10
1.1 CHARAKTERISTIKA PROGRAMU ROZVOJE	10
1.2 ÚKOLY PROGRAMU ROZVOJE.....	11
2 ZÁKLADNÍ TEORETICKÉ POJMY	13
2.1 LEGISLATIVA.....	13
2.2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	13
II PRAKTICKÁ ČÁST	21
3 OBEČNÁ CHARAKTERISTIKA MĚSTA	22
4 HISTORIE	24
5 PŘÍRODNÍ PODMÍNKY	25
5.1 ÚZEMÍ PŘÍRODY.....	25
5.2 GEOMORFOLOGIE	25
5.3 NEROSTY.....	25
5.4 FLORA	25
6 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	26
6.1 OVZDUŠÍ	26
6.2 ODPADY	26
6.3 ČISTOTA VOD	27
6.4 PŮDY.....	27
7 OBYVATELSTVO	28
7.1 VÝVOJ POČTU OBYVATELSTVA.....	28
7.2 VĚKOVÁ STRUKTURA OBYVATELSTVA	29
7.3 STRUKTURA OBYVATELSTVA PODLE VZDĚLÁNÍ.....	30
8 BYDLENÍ	32
9 KULTURA A PAMÁTKY	34
9.1 KULTURA	34
9.2 PAMÁTKY.....	36
10 INFRASTRUKTURA	39

10.1	OBČANSKÁ VYBAVENOST.....	39
10.2	TECHNICKÁ VYBAVENOST.....	43
10.3	DOPRAVA.....	45
11	PRŮMYSL A ZEMĚDĚLSTVÍ.....	46
11.1	PRŮMYSL.....	46
11.2	ZEMĚDĚLSTVÍ.....	48
12	TRH PRÁCE.....	49
12.1	EKONOMICKÁ AKTIVITA.....	49
12.2	NEZAMĚSTNANOST.....	50
13	HOSPODAŘENÍ A ROZPOČET MĚSTA.....	52
13.1	CELKOVÉ PŘÍJMY.....	52
13.2	CELKOVÉ VÝDAJE.....	54
14	CESTOVNÍ RUCH.....	57
15	SWOT ANALÝZA.....	59
15.1	SILNÉ STRÁNKY.....	59
15.2	SLABÉ STRÁNKY.....	59
15.3	PŘÍLEŽITOSTI.....	60
15.4	OHROŽENÍ.....	60
16	STRATEGICKÉ CÍLE ROZVOJE MĚSTA.....	61
16.1	GLOBÁLNÍ CÍL.....	61
16.2	HLAVNÍ CÍLE, PRIORITY A OPATŘENÍ.....	61
17	KATALOG PROJEKTŮ.....	68
17.1	PROJEKT Č. 1.....	68
17.2	PROJEKT Č. 2.....	69
17.3	PROJEKT Č. 3.....	69
	ZÁVĚR.....	70
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	72
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	74
	SEZNAM TABULEK.....	75
	SEZNAM GRAFŮ.....	76
	SEZNAM PŘÍLOH NA CD.....	77

ÚVOD

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila „Program rozvoje města Zábřeh“. Důvodem proč jsem si toto téma zvolila je, že Zábřeh je nejbližší město od obce, ve které bydlím a je to město, kde jsem 10 roků studovala a kde chci také v budoucnu pracovat. Podklady pro mou bakalářskou práci jsem získávala převážně z internetových stránek, knižních publikací a na Městském úřadu v Zábřehu.

Cílem této práce je charakterizovat jednotlivé oblasti z hlediska socioekonomické analýzy a na jejím základě stanovit možnosti dalšího rozvoje města s ohledem na jeho specifické rysy dané historií a postavením tohoto města.

V teoretické části se budu podrobněji zabývat pojmem „program rozvoje“, jeho smyslem, charakteristikou a úkoly. Dále stručně popíši legislativu týkající se oblasti regionální politiky a základní teoretické pojmy, které s touto problematikou úzce souvisí a které jsem použila ve své práci.

Praktická část bude zaměřena na provedení socioekonomické analýzy důležitých oblastí dosavadního vývoje města Zábřeh, na jejímž základě stanovím formou SWOT analýzy vnitřní silné a slabé stránky a příležitosti a ohrožení, které plynou z vnějšího okolí města. Takto vypracovaná analýza bude podkladem pro stanovení strategických cílů, ke kterým navrhnou jednotlivá opatření. Posledním bodem práce bude katalog projektů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PROGRAM ROZVOJE MĚSTA

Program rozvoje obce či města je pořizován v souladu se zákonem č. 128/2000 (zákon o obcích) jako dokument střednědobé i dlouhodobé koordinace veřejných a soukromých aktivit demografického, ekonomického, sociálního, kulturního, a ekologického charakteru na území obce. Hlavním smyslem programu je organizace všeobecného rozvoje obce, na bázi sladování jednotlivých zájmů tak, aby obec jako celek prosperovala.

Z právního hlediska je program rozvoje obce dokumentem koordinačním a indikativním, který nemá charakter obecně závazného předpisu. Záměry vyjádřené v programu rozvoje a navržené postupy jejich realizace jsou závazné jen pro samotného pořizovatele, pro ostatní fyzické a právnické osoby činné v obci je program závazný jen v míře, s níž sami vysloví dobrovolný souhlas.

Ze zákona o obcích jednoznačně vyplývá, že zastupitelstvu obce je vyhrazeno:

- schvalovat program rozvoje územního obvodu obce,
- schvalovat územní plán obce a regulační plán (viz zákon č. 50/1976 o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů) a vyhlášovat jejich závazné části obecně závaznou vyhláškou,
- schvalovat rozpočet obce a závěrečný účet obce,
- zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy obce,
- zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny.

Všechny výše uvedené pravomoci zastupitelstva obce úzce souvisí s programem rozvoje obce. Každá obec by měla mít schválený jako svůj první dokument program rozvoje obce. Druhým dokumentem, navazujícím na program rozvoje, z něho čerpající a závazně vycházející by měl být schválený územní plán obce (snad s výjimkou nejmenších obcí, čítajících několik desítek obyvatel). Na základě těchto dokumentů by měl být sestavován rozpočet obce, zejména v jeho „investiční“ části. [1]

1.1 Charakteristika programu rozvoje

Program rozvoje není uzavřený, jednoúčelový dokument. Jeho udržování v užitném stavu spočívá v trvalém sledování a vyhodnocování. Na základě zjištěných výsledků pak musí

být aktualizován. Aktualizace by měla být prováděna alespoň jedenkrát za rok a při zjištění z vážných rozdílů nebo změn, které ovlivní budoucí vývoj neprodleně. Dalším povinným krokem je jeho dopracování o období dalšího roku. Tím jeho platnost potrvá ve stále stejném období. Důvodem tohoto postupu je zajištění plynulosti rozvoje obce a to i v případě, že při volbách dojde v řadách zastupitelů ke změnám. O další rok by program měl být dopracován nejpozději v souvislosti s vyhodnocením rozpočtu běžného roku. [2]

1.2 Úkoly programu rozvoje

Úkolem programu rozvoje obce je:

- definovat společné zájmy obce, jejich obyvatel a podnikatelských subjektů,
- definovat místní předpoklady realizace těchto společných zájmů,
- optimalizovat územně – technické a sociálně – psychologické podmínky pro rozvoj bydlení a podnikání v obci,
- koordinovat vynakládání veřejných investic v obci z hlediska územního a funkčního vzhledem k záměrům a potřebám rozvoje privátního sektoru,
- koordinovat účelnou alokaci běžných veřejných výdajů v zájmu vytváření stabilních podmínek pro bydlení a podnikání,
- definovat dlouhodobé záměry hospodářské, ekologické a sociální politiky obce,
- posilovat vědomí sounáležitosti k obci a odpovědnosti za její rozvoj u místních obyvatel a podnikatelů.

Program rozvoje obce by měl sloužit jako podklad především pro:

- zpracování konkrétních podnikatelských a dalších investičních záměrů realizovaných v obci,
- sestavování obecního rozpočtu,
- práce na novelizaci územního plánu obce nebo případné vypracování územního plánu obce,

- posuzování regionálních plánů a programů z hlediska obce,
- zodpovědný vstup obce na kapitálový trh.

Struktura programu musí vycházet z jeho účelu, úkolů a využití. V první řadě jde o analýzu vnějších a vnitřních podmínek dosavadního vývoje obce a pak o definování rozvojových šancí obce a jejích slabých stránek. Za další by měly být na základě výsledků analytických hodnocení definovány strategické směry a cíle rozvoje obce a formulován návrh opatření k jejich dosažení. Na závěr musí být navržen katalog projektů nezbytných pro naplnění strategie a odpovídajících definovaným cílům rozvoje. Teprve pak se mohou navržené projekty a opatření stát hlavním nástrojem realizace programu rozvoje obce. [1]

2 ZÁKLADNÍ TEORETICKÉ POJMY

2.1 Legislativa

Základní systémový, legislativní a institucionální rámec regionální politiky (RP) v České republice byl vytvořen v roce 2000 souborem zákonů, přijatých v souvislosti se zaváděním krajského zřízení v ČR. Pro regionální politiku jsou v tomto smyslu klíčové: zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze a zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. K těmto zákonům, důležitým pro regionální rozvoj v ČR, náleží ještě zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

V oblasti programového zabezpečení regionální politiky je klíčovým dokumentem Strategie regionálního rozvoje ČR. Byla schválena vládou 14. července 2000 (usnesení vlády ČR č. 713/2000 Sb.). Tento dokument obsahuje analýzu regionálního rozvoje ČR v minulém období, vymezení silných a slabých stránek regionálního rozvoje, strategii dalšího regionálního rozvoje ČR apod. [1]

2.2 Vymezení základních pojmů

Regionální politika

Regionální politiku můžeme definovat jako soubor cílů, opatření a nástrojů, které vedou ke snižování příliš velkých sociálních a ekonomických disparit mezi jednotlivými regiony. Jejím hlavním úkolem je korigovat ve sféře prostorové alokace ekonomických zdrojů některé důsledky působení tržního mechanismu, které jsou pro společnost nepřijatelné a mohou v dalším období vést k neúplnému využívání dostupných zdrojů. Spočívá zejména v podpoře hospodářského a sociálního rozvoje zaostávajících regionu pomocí finančních podpor, vzdělání, rekvalifikace a další opatření vedoucí ke snižování rozdílu. [3]

Obec

Základní znaky obce, charakteristiku a zásady správy obce stanovuje zákon č. 1/1993 Sb., ústavní zákon. Tyto základní zásady jsou pak podrobněji specifikovány v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích. Území České republiky se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky. Obec je územní společenství občanů, které má právo na

samosprávu. Obce jsou veřejnoprávní korporace (právnícké osoby), které vystupují v právních vztazích svým jménem a nesou odpovědnost, která vyplývá z těchto vztahů. Každá obec vlastní svůj majetek, se kterým hospodaří a je nositelem veřejných úkolů. To znamená, že pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Při plnění svých úkolů chrání veřejný zájem, který je vyjádřený v zákonech a jiných právních předpisech. Každá obec má svůj název, znak a vlajku. [1]

Obce se vyznačují tím že mají své:

- a) území – obec má své katastrální území, na kterém se rozkládá. Obec je rozdělena na vnitřní část – intravilán – určena k obýváním a vnější část – extravilán – tady jsou pozemky, zemědělská půda, lesy.
- b) občany – fyzické osoby, které jsou státními občany ČR a jsou v obci přihlášeny k trvalému pobytu. Občané se podílejí na záležitostech obce. Mohou to být také právnícké nebo fyzické osoby sídlící na území obce.
- c) funkce – obec vykonává funkci státní a funkci samosprávnou. Státní funkce je na obec přenesená, tzn. že obec vykonává státní správu v rozsahu, kterou stanovuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Samosprávná funkce spočívá v tom, že obec spravuje sama sebe, záležitosti občanů a to prostřednictvím zvolených orgánů. [3]

Město

Město je sídlo nezemědělského charakteru, s určitými specifickými znaky, která se od venkovských sídel liší především svými funkcemi. Ve městě je velké seskupení obyvatel, jsou tam různá výrobní i nevýrobní pracoviště, výstavné i méně výstavné budovy. Vedle svérázné zaměstnanecké struktury se město vyznačuje diferencovaným využitím zemědělstvím. Je tam větší možnost společenských styků než na venkově, lepší a všestrannější uspokojování potřeb službami nejrůznějšího druhu. Společenský, politický, ekonomický i kulturní život je tam živější, než na venkově. Městem se může stát obec, která má minimálně 3000 obyvatel, pokud tak stanoví Předseda poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. [1]

Region

Jedná se o území s více nebo méně přesně vyznačenými hranicemi, které často slouží jako správní jednotka nižší než je úroveň národního státu. V ekonomické terminologii používán již dlouhou dobu. Všeobecně přijatelná definice tohoto slova není dosud přesně vymezena

a proto se v regionálních pracích používá tento termín v různém smyslu. Můžeme však pojem region chápat jako komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry. Velmi důležitou vlastností regionu je jejich struktura. Na základě struktury jsou zpravidla rozlišovány dva základní typy geografických regionů, a to homogenní regiony, které se vyznačují stejnorodostí svých vlastností a nehomogenní regiony, které se vyznačují nestejnoro-
dostí svých vlastností, ale zato funkční jednotností. Region můžeme taky rozdělit na makroregion, mikroregion a mezoregion. Mikroregiony lze charakterizovat jako územní celky, v jejichž rámci jsou relativně uzavřeny nejintenzivnější regionální procesy, tj. především dojíždka za prací a za základními druhy služeb. Mají relativně nejvyšší integritu těchto celku v rámci regionální struktury ČR. Za makroregion považujeme celou ČR. Mezoregion je rozsáhlá územní jednotka, jejíž integrita je už částečně vázána na prostorové vztahy obyvatelstva. [1]

Mikroregion

Mikroregion je územní celek, v jehož rámci jsou relativně uzavřeny nejintenzivnější regionální procesy, především dojíždka za prací a za základními druhy služeb. Role mikroregionu spočívá ve vytváření společenských aktivit, projektů a strategií, které umožňují členským městům a obcím zachovat a rozvíjet životní podmínky jejich obyvatel. [1]

Starosta

Zastupuje obec navenek, svolává a řídí zasedání jak zastupitelstva, tak rady obce, stojí v čele obecního úřadu. Jmenuje a odvolává tajemníka obce. Pokud tajemník není, vykonává jeho funkci starosta. Je odpovědný zastupitelstvu, které ho může odvolat. V přenesené působnosti je odpovědný krajskému úřadu, který jej ale nemůže odvolat. Je zastupován místostarostou. [1]

Zastupitelstvo obce

Obecní zastupitelstvo je kolegiální orgán a jeho členové jsou voleni. Počet členů se odvíjí od počtu obyvatel a velikosti území obce. Zastupitelstvo rozhoduje pouze ve věcech, které spadají do samostatné působnosti obce. V přenesené působnosti může rozhodovat jen tehdy, pokud to stanoví zákon o obcích popř. zvláštní zákon. Schází se dle potřeby, nejméně ale jednou za tři měsíce. Jeho zasedání jsou veřejná a program jednání zastupitelstva musí být zveřejněn na úřední desce. Zastupitelstvo je usnášeníschopné, pokud je přítomna alespoň nadpoloviční většina členů a k přijetí rozhodnutí, usnesení či při volbě je nutná nad-

poloviční většina všech členů. Pokud se nesejde po dobu 6 měsíců, je rozpuštěno. Pokud klesne počet členů o více jak jednu polovinu, je nutné tuto situaci ohlásit na KÚ. K jeho pravomocem patří např. vydávání obecně závazných vyhlášek, schvalování územního plánu, rozpočtů, závěrečného účtu apod. [1]

Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti a v oblasti přenesené působnosti rozhoduje, pokud tak stanoví zákon. Není vytvářena všude, jen tam, kde má zastupitelstvo obce alespoň 15 členů. V obcích, kde není zřízena, vykonává její pravomoce starosta, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu. Radu obce volí i odvolává zastupitelstvo. Tvoří ji starosta, místostarosta a ostatní členové. Počet členů je minimálně 5 a maximálně 11. Zasedání rady je neveřejné. K přijetí rozhodnutí nebo usnesení je nutná nadpoloviční většina všech členů. Zabezpečuje hospodaření obce, plní úkoly vůči právnickým osobám zřízených zastupitelstvem, vydává nařízení obce, zřizuje a řídí komise rady atd. [1]

Hospodaření obce

Dle článku 101, odst. 3, zákona č. 1/1993 Sb., ústavní zákon, může každá obec v ČR vlastnit majetek a hospodařit dle svého rozpočtu. Hospodaření obce blíže specifikují § 38 – 45, zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.

Majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně, musí být chráněn před poškozením, odcizením a zneužitím. Obec musí pečovat o zachování a rozvoj svého majetku a je povinna vést evidenci svého majetku.

Záměr obce prodat, darovat, pronajmout nebo směnit nemovitý majetek musí být 15 dnů před rozhodnutím zveřejněn na úřední desce obecního úřadu. Každá obec je povinna dát přezkoumat své hospodaření za uplynulý kalendářní rok. Pokud má obec méně jak 5000 obyvatel provádí toto přezkoumání krajský úřad nebo nezávislý auditor. V případě, že má obec více jak 5000 obyvatel, přezkoumává hospodaření nezávislý auditor. [3]

Rozpočet obce

Rozpočet územního celku společně s mimorozpočtovými fondy tvoří finanční systém, který je nedílnou součástí celkového finančního systému v příslušné zemi. Územní rozpočty obcí jsou součástí rozpočtové soustavy. Sestavování územního rozpočtu a hospodaření podle něho v průběhu rozpočtového období je v ČR ze zákona povinné, ale vytváření mimorozpočtových fondů a jejich využívání je v pravomoci orgánů územní samosprávy.

Tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů územních samosprávných celků upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Rozpočet je základem finančního hospodaření nejenom obcí, ale i krajů a má několik základních charakteristik:

- rozpočet je decentralizovaný peněžní fond, který je tvořen, rozdělován a používán na principu nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence,
- rozpočet je bilance, ve které jsou bilancovány příjmy a výdaje za určité období,
- je to také plán, podle kterého se v rozpočtovém období hospodaří,
- rozpočet je využíván k realizaci municipální politiky, volebního programu, lokálních zájmů a preferencí obyvatelstva daného území.

Rozpočet obce je vytvářen, rozdělován a používán na základě nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného způsobu financování. Rozpočtové období na úrovni územní samosprávy je shodné s rozpočtovým obdobím celé rozpočtové soustavy. V České republice trvá rozpočtové období jeden rok a tento rok je shodný s kalendářním rokem. Rozpočtový proces je však delší a zpravidla trvá asi 1,5 až 2 roky. Rozpočtový proces zahrnuje činnosti od sestavení návrhu rozpočtu, jeho schválení a realizaci během rozpočtového období, až po průběžnou a následnou kontrolu jeho plnění.

Po skončení rozpočtového období je sestavována bilance skutečného plnění příjmů a výdajů rozpočtu. Tato bilance se nazývá závěrečný účet obce a je předkládán zastupitelstvu ke schválení. O plnění rozpočtu by měla být informována také veřejnost, toto je možné zajistit zveřejněním na úřední desce obce, na jednání zastupitelstva nebo v místním časopise, který obec pro lepší informovanost občanů vydává.

Cílem hospodaření obce v dlouhodobém horizontu by mělo být, aby rozpočet byl vyrovnaný nebo přebytkový. Dlouhodobě přebytkový rozpočet je možné využít ke splácení využívaných návratných příjmů nebo na financování investic v budoucnu. V případě, že je rozpočet dlouhodobě schodkový, je nutné analyzovat příčiny schodkovosti, které mohou být například ve špatném hospodaření. [3]

Státní správa

Státní správa, jako nedílná součást veřejné správy, je odvozena od podstaty, poslání a postavení státu, existuje na mocenském základě. Státní správa umožňuje prakticky realizovat státní moc v jejích různých formách, je jedním z druhů výkonné činnosti státu. Státní správa je činností podzákonou, prováděcí a nařizovací. Je ve svých základech ohraničena zákony, kterými se ovšem pouze neřídí, ale které také provádí. Hlavní oblastí činnosti státní správy je jednání vůči adresátům správní činnosti, tzn. vůči fyzickým a právnickým osobám. Subjektem státní správy je stát, orgány státní správy, jež vykonávají veškerou aktivitu jménem státu, dále pak veřejnoprávní korporace, jejich orgány a jiné subjekty, jimž byl výkon státní správy svěřen. [3]

Samospráva

Samospráva je správa, která je oddělena od státní správy a tvoří jakýsi její protipól. Samospráva je činností směřující k dosažení vytyčeného cíle, kterou ovšem vykonávají subjekty odlišné od státu, tedy subjekty se samostatným postavením, mající korporativní charakter, jež jsou záměrně decentralizované povahy. Jsou nazývány veřejnoprávními korporacemi. Samosprávné subjekty mají samy jak rozhodovací tak výkonnou pravomoc, řídí se vlastními normami (které také provádí), navenek vystupují v právních vztazích zcela samostatně. [3]

Samostatná působnost obce

Působnost obce lze rozdělit do dvou základních funkčních skupin. Samostatnou působností obcí se označuje vlastní rozhodování obecních orgánů o svých záležitostech. Druhou, neméně důležitou skupinu tvoří přenesená působnost výkonu státní správy v rozsahu stanoveného zákonem. V oblasti samostatné působnosti obce úřad spravuje záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejích občanů: sestavování rozpočtu obce, hospodaření s majetkem, schvalování, provádění a kontrola rozvoje územního obvodu obce, uplatnění některých místních poplatků a jejich sazeb, vydávání vyhlášek souvisejících se samostatnou působností, volba a zřizování místních orgánů a jiné činnosti. [3]

Přenesená působnost obce

Do přenesené působnosti výkonu státní správy prováděné územní samosprávou patří činnosti, které jsou zabezpečovány sociálním odborem, odborem právním a přestupkovým, živnostenským úřadem a matrikou: rozhodování ve správním řízení, vedení matriky, uklá-

dání pokut za přestupky na základě příslušných zákonů, vydávání občanských průkazů a cestovních pas, vedení registru silničních vozidel, vydávání řidičských průkazů, povolování volných, vázaných i koncesovaných živností. Při výkonu samostatné působnosti jsou obce i kraje na stejné úrovni, zatímco při výkonu přenesené působnosti jsou krajské orgány vůči orgánům obcí obvykle v úloze odvolacích orgánů. [3]

Socioekonomická analýza

Je podkladem a hlavním faktografickým materiálem pro všechny další kroky procesu zpracování strategie rozvoje města. Fakta a poznatky získané při zpracování situační analýzy města jsou východiskem a hlavním podkladem pro zpracování SWOT analýzy. Posuzování území by mělo být proto založeno na komplexním přístupu se zaměřením na jeho předcházející vývoj a současnou situaci. Analytické informace je vhodné strukturovat do kapitol. [1]

SWOT analýza

SWOT analýza je důležitou součástí programových dokumentů. Jedná se o metodu regionálního rozvoje, která je v evropských podmínkách běžně používána v oblasti státní správy a samosprávy při regionálním plánování. Její podstatou je odhalení a vzájemné porovnání vnitřních silných a slabých stránek zkoumaného objektu a příležitostí a hrozeb, které na něj působí zvenčí. Smysl této analýzy tkví v akceptování silných stránek a odstraňování stránek slabých, čímž se zvyšuje pravděpodobnost budoucí realizace příležitostí a omezuje se dopad ohrožení. Jejím úkolem je analyzovat současnou a očekávanou budoucí situaci, určit směr rozvoje a najít prostředky pro dosažení stanovených cílů. [1]

Územní plán

Územní plán obce ukládá závazná pravidla a zásady pro uspořádání a využití celého správního území obce. Územní plán obce neřeší otázky určité části území, ale řeší celé území.

Územní plán obce stanovuje:

- urbanistickou koncepci obce,
- uspořádání funkčních ploch a podmínky využití těchto ploch,
- vymezuje zastavitelné území obce,
- zásady uspořádání dopravního, technického a občanského vybavení území,

- limity využití území,
- plochy pro veřejně prospěšné stavby.

Územní plán je základní koncepční územně plánovací dokumentace pro usměrňování a koordinaci rozvoje celého území obce, nejen doposud zastavěného. Zahrnuje i území, které by mělo zůstat zachováno jako nezastavěné a neměněné stavební činností. Územní plán obce navrhuje členění správního území obce na plochy s rozdílným funkčním využitím. Určité plochy území jsou rezervovány pro budoucí využití nebo jsou územním plánem obce určité plochy chráněny proti nežádoucím změnám. [5]

Strategické vize

Správně a výstižně formulovaná souhrnná strategická vize obce či města významně ovlivňuje zaměření strategie rozvoje a její budoucí výsledky uplatněné v praxi. Je přitom vhodné vymezit oblasti života regionu, na které musí být soustředěna hlavní pozornost. Vize by měla charakterizovat stav, kterého chce obec či město v časovém horizontu pořizované strategie rozvoje dosáhnout. [1]

Strategické cíle

Představují směrné ukazatele pro rozvoj regionu a informace o stavu, kterého by mělo být dosaženo. Strategické cíle se odvozují od vize regionu o jeho budoucím vývoji a SWOT analýzy. Cíle by měly využívat silné stránky a eliminovat slabé stránky města, dále by měly využívat příležitosti rozvoje a reagovat na ohrožení rozvoje. Strategické cíle rozvoje obce či města musí být v souladu se strategickými cíli strategie rozvoje kraje. [1]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA MĚSTA

Obr. 1. - Pohled na Zábřeh [12]

Statut: Obec s rozšířenou působností a obec s pověřeným obecním úřadem

Poloha: kraj Olomoucký, okres Šumperk

Základní územní jednotka (ZUJ): 541354

Počet částí: 5

Katastrální výměra: 3458 ha

Počet obyvatel: 14 363

Průměrný věk: 35,4

Kanalizace (ČOV): Ano

Vodovod: Ano

Plynovod: Ano

Město Zábřeh leží v Olomouckém kraji na rozhraní severní a střední Moravy v podhůří Jeseníků a rozprostírá se na kopcích Zábřežské vrchoviny. Vzdálenost od hlavního města České republiky Prahy je 235 km, od centra Olomouckého kraje Olomouce je vzdálen 56 km.

Zeměpisné údaje

Nadmořská výška: 285 m. n. m.

Zeměpisná šířka: 49° 52' 55"

Zeměpisná délka: 16° 52' 29"

Městské části: Dolní Bušínov, Hněvkov, Ráječek, Pivonín, Václavov

Obr. 2. - Poloha města [12]

Město Zábřeh je začleněno do okresu Šumperk. Od reformy státní správy v roce 2003 má statut města s rozšířenou působností pro 28 obcí regionu. Díky poloze v podhůří Jeseníků a tomu, že je významným železničním uzlem, má Zábřeh strategický význam, který nelze plně rozvinout vzhledem k nevyhovující kvalitě komunikačního a dopravního spojení. Tato skutečnost se projevuje ve vysoké míře nezaměstnanosti, která činí 12,3 %. Přesto město zůstává sídlem s velkým počtem pracovních příležitostí. Lidé nachází práci spíše ve sféře obchodu, služeb a cestovního ruchu než ve výrobních podnicích. Rozvoj turismu a cestovního ruchu je považován za jednu ze základních perspektiv dalšího směřování celé oblasti.

4 HISTORIE

Osada Zábřeh vznikla na levém břehu řeky Moravská Sázava, jejíž hlavní funkcí bylo zřejmě chránit brod přes řeku. První zmínka o Zábřehu se nachází na listině brněnského zemského sněmu z roku 1254. V roce 1278 byl Zábřeh už městem.

Dějiny města jsou až do počátku 17. století spjaty se šlechtickými rody, které se v držení Zábřehu střídaly. Pánové z Kravař (1397-1446) získali Zábřeh do dědičného držení a chtěli z něj vytvořit hospodářské středisko svých severomoravských statků. Období největšího rozmachu a rozvoje města však nastalo až s příchodem panského rodu Tunklů (1442-1510). Zábřeh se stal jejich sídelním městem a získal od nich různé výsady a privilegia. Jiří st. Tunkl proslul jako zakladatel rybníků, z nichž se ve městě zachoval pouze jediný - rybník Oborník.

V 16. století se majiteli Zábřehu stali Boskovicové. Poslední z nich, Jan z Boskovic odkázal rodový majetek kolem roku 1589 svému synovci Ladislavu Velenovi ze Žerotína. Ten, za svoji účast ve stavovském povstání, během něhož se stal velitelem stavovského vojska a byl zvolen i zemským hejtmanem, byl po bitvě na Bílé hoře v roce 1620 zbaven svých veškerých statků a Zábřeh přešel do držení Karla z Liechtenštejna. S rodem Liechtenštejnů pak zůstal Zábřeh spjat po celých dlouhých tři sta let.

Třicetiletá válka znamenala pro město na dlouhou dobu stagnaci v jeho rozvoji. Zábřeh sám se celkem rychle z válečných pohrom vzpamatoval, avšak hospodářsky ani kulturně již nedosáhl své někdejší úrovně. Až polovina 19. století, zahájením provozu na železniční trati Severní Ferdinandovy dráhy v roce 1845, vytvořila nové předpoklady pro to, aby se Zábřeh stal významným obchodně - průmyslovým a přepravním centrem pro celou oblast Zábřežska a Šumperska. Rozvíjející se průmysl přinesl Zábřehu i jisté pozitivní stránky.

Základ dnešního vzhledu města byl dán koncem 18. století, kdy po ničivém požáru musely být téměř všechny domy znovu postaveny. Charakteristický vzhled si městské jádro uchovalo až do poloviny 20. století. Tehdy vyrostla na okrajích města nová panelová sídliště a novostavbám se neubráníl ani střed města.

5 PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

5.1 Území přírody

Sever Olomouckého kraje, kde se Zábřeh nachází, je chladná krystalinická oblast s vysokou nadmořskou výškou a velkým ročním úhrnem srážek, pokrytá převážně jehličnatými lesy. Jsou zde četné lázně (Lipová, Velké Losiny, Bludov), jeskyně (Na Pomezí, Na Špičáku), několik rašelinišť.

5.2 Geomorfologie

Tento vrchoviný masiv je bez výraznějších vrcholů, je představován jen mírnými a většinou zalesněnými klenutými hřbety, které příliš nepřevyšují okolní, zemědělsky již sporadicky využívanou krajinu. Zábřežská vrchovina se dělí na tři samostatné podcelky. Jsou to Bouzovská vrchovina, Mírovská vrchovina a Drozdovská vrchovina, které navzájem oddělují hluboká průlomová údolí Moravské Sázavy, Březné a Třebůvky. Svým charakterem připomíná Zábřežská vrchovina Dražanskou vrchovinu či Nízký Jeseník.

5.3 Nerosty

Zábřežská vrchovina je budována rulami, břidlicemi a droby, napříč Bouzovskou vrchovinou se navíc táhne úzký pruh devonských vápenců, na který jsou vázány turisty vyhledávané Javoříčské jeskyně a Mladečské jeskyně.

5.4 Flora

Převažují zde běžné rostlinné druhy a roztroušeně jsou zastoupeny i teplomilné rostliny. Z některých rostlin tohoto území můžeme jmenovat například biku hajní, běžnou lesní bylinu, rostoucí na chudších podkladech, dále pak brčál barvínek, hvozdík kartouzek, který sem zasahuje z jihu, z hajních rostlin pak dymnivku dutou a kokořík mnohokvětý. Hlavní druhy dřevin, které v historických dobách vytvářely původní smíšený les, jsou zastoupeny i v dnešních lesích, například smrk, buk, dub, jedle, borovice.

6 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Za hlavní složky životního prostředí jsou považovány krajina a na ní vyvinuté ekosystémy, jako jsou například ovzduší, voda, odpady, ale také umělé prvky jako sídla a technická infrastruktura. Zlepšení stavu životního prostředí lze v zásadě dosáhnout tím, že se odstraní příčiny, jež vedou k narušení životního prostředí a nebo tím, že se odstraní důsledky narušení.

6.1 Ovzduší

Znečišťování ovzduší je v Zábřehu způsobeno místními zdroji, mobilními zdroji a dálkovými přenosy imisí i ze zdrojů mimo město. K překračování stanovených imisních limitů dochází ojediněle. Znečišťování ovzduší lokálními zdroji (domácnosti) lze snížit postupným omezováním fosilních paliv. V současné době pokračují projekty města na zlepšení kvality ovzduší (plynofikace, dotace na ekologické kotle).

Tab. 1. - Souhrn emisí hlavních znečišťujících látek [11]

Název znečišťující látky	Množství (t)
tuhé znečištěné látky (TZL)	76,987
oxid siřičitý	73,873
oxidy dusíku	52,243
oxid. uhelnatý (CO)	39,488
organické látky (OC nebo VOC) vyjádřené jako celkový organický uhlík (TOC)	43,4
amoniak (NH ₃) - nezpoplatněný	59,397
organická rozpouštědla vyjádřená celkovou hmotností jejich roční spotřeby dle bilance	0,498
uhlovodíky (org. uhlík TOC)	0,016
organická rozpouštědla	0

6.2 Odpady

Na území města nepůsobí extrémně velcí znečišťovatelé ovzduší ani producenti nebezpečných odpadů.

Svoz komunálního odpadu zajišťuje EKO-servis s.r.o., jejímž částečným vlastníkem je Město Zábřeh. Po celém městě jsou rozmístěny nádoby na separovaný odpad, který je odvážen na dotřídňovací linku firmy SEPAREX.

Tab. 2. - Provozovaná zařízení k nakládání s odpady na území města [11]

Název zařízení / majitel zařízení	Adresa sídla
EKO servis Zábřeh s.r.o.	Dvorská 19, Zábřeh
HOPR GROUP a.s.	Cihlářská 13, Zábřeh
JK MORAVA spol. s r.o.	Na Křtaltě, Zábřeh
MHM Eko s.r.o.	U Sázavy 2, Zábřeh
FRANOTRANS František Nosálek autovrakoviště	Jiráskova 20, Zábřeh
DRUMETAL s.r.o.	Hlavní Třída 7, Šumperk

6.3 Čistota vod

Město Zábřeh bylo postaveno nad údolím řeky Moravské Sázavy, od níž je v současnosti odděleno poměrně rovinnými, dříve předměstskými částmi a rybníkem Oborník. V Zábřehu bylo a je dostatek vodních pramenů. Zábřehem protéká řeka Moravská Sázava. Zábřeh bral vodu ještě v roce 1998 z nedaleké vodní nádrže Nemilka, ale bohužel kvůli znečištění bylo nutné ukončit odběr vody z této nádrže. V současné době odebírá město Zábřeh pitnou vodu z nedaleké obce Lesnice, kde jsou podzemní vody.

6.4 Půdy

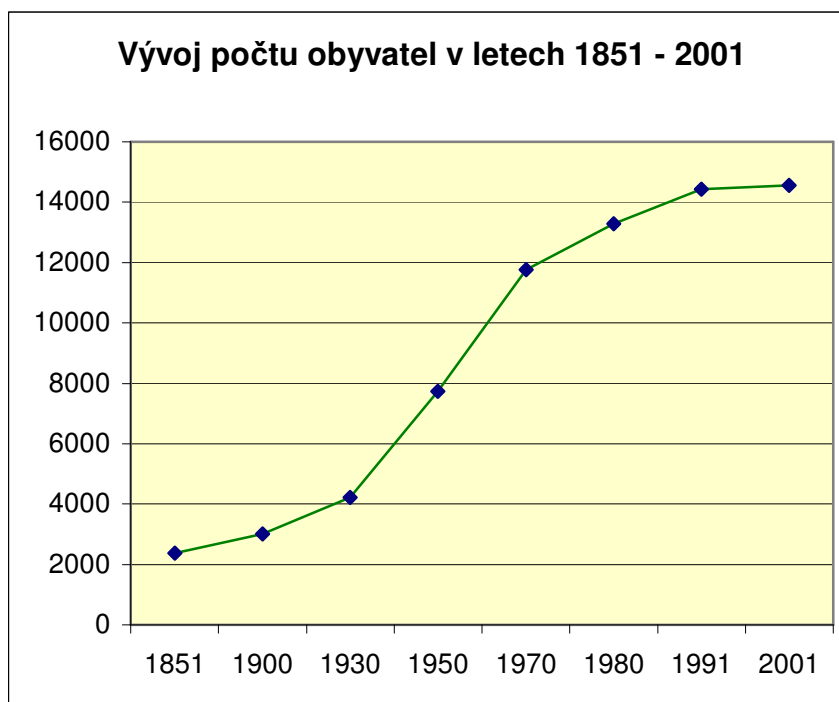
Zemědělská půda je jedním z významných krajinných prvků. Nejbližší okolí města je prakticky po celém obvodu intenzivně zemědělsky využíváno. Hlavním úkolem při ochraně půdy je účinně zabránit účinkům větrné a vodní eroze. Procesy eroze se zvyrazňují nesprávnou organizací území a nesprávným střídáním plodin. Základní opatření k zamezení procesu eroze jsou: obdělávání půdy po vrstevnici, pásové rozmístění jednotlivých plodin, výsadba stromů na vhodných místech a vybudování zasakovacích pásů.

7 OBYVATELSTVO

7.1 Vývoj počtu obyvatelstva

Jeden z hlavních ukazatelů, který se zabývá strukturou obyvatelstva je počet obyvatel. Od prvních písemných zmínek v Zábřehu se mnohé změnilo. Město se během plynoucích let měnila a vyvíjela.

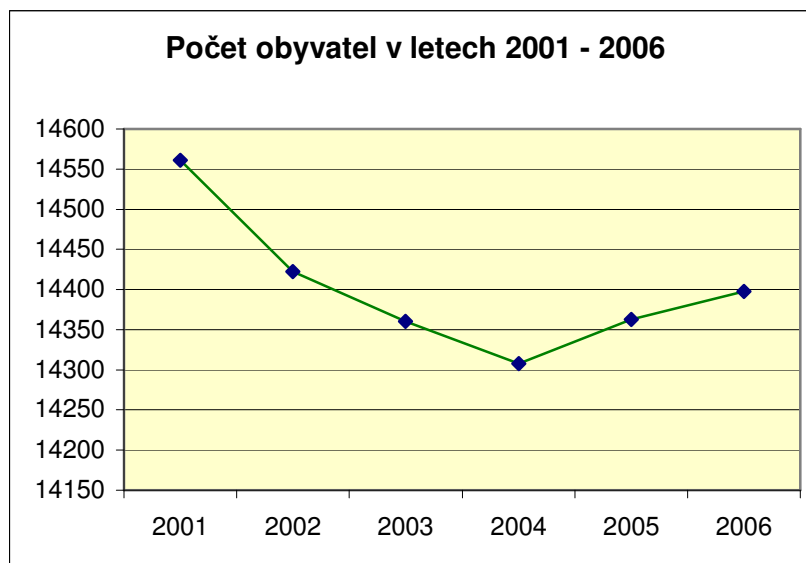
Graf. č. 1. - Vývoj počtu obyvatel v letech 1851 – 2001 [11]

Na základě získaných dat lze konstatovat, že počet obyvatel od roku 1851 vzrostl. Vývoj počtu obyvatel plynule narůstal a kulminoval v roce 1930, kdy měla obec 4223 obyvatel. V letech 1950 až 1991 se počet obyvatel stále zvyšoval, toto zvýšení se zvláště významně projevilo v padesátých letech. Vlivem vyšší porodnosti se zvýšil počet obyvatel ze 7733 lidí v roce 1950 na 11765 lidí v roce 1970. V roce 1980 žilo v Zábřehu už 13294 obyvatel. Po roce 1980 dochází pouze jen k mírnému nárůstu, přičemž přírůstek obyvatel v letech 1980 – 1991 činil 1128 obyvatel.

Současná struktura obyvatelstva odpovídá vývoji osídlení v České republice. Ve městě se tak projevuje současný trend poklesu obyvatelstva. Je to způsobeno zejména ekonomickými podmínkami ve městě.

Graf. č. 2. – Počet obyvatel v letech 2001 – 2006 [13]

Výrazný pokles obyvatel byl v roce 2002 a v posledních letech je zaznamenána téměř stagnace v růstu počtu obyvatelstva, která souvisí s populačním vývojem a nedostatkem pracovních příležitostí.

7.2 Věková struktura obyvatelstva

Ve městě Zábřeh mají velkou převahu občané v produktivním věku. Počet obyvatel v produktivním věku je 9667, což představuje 67% všech občanů. Obyvatel v poproduktivním věku je 17% a v předproduktivním věku je to pouze 16% obyvatel.

Tab. č. 3. – Přehled věkové struktury obyvatelstva [13]

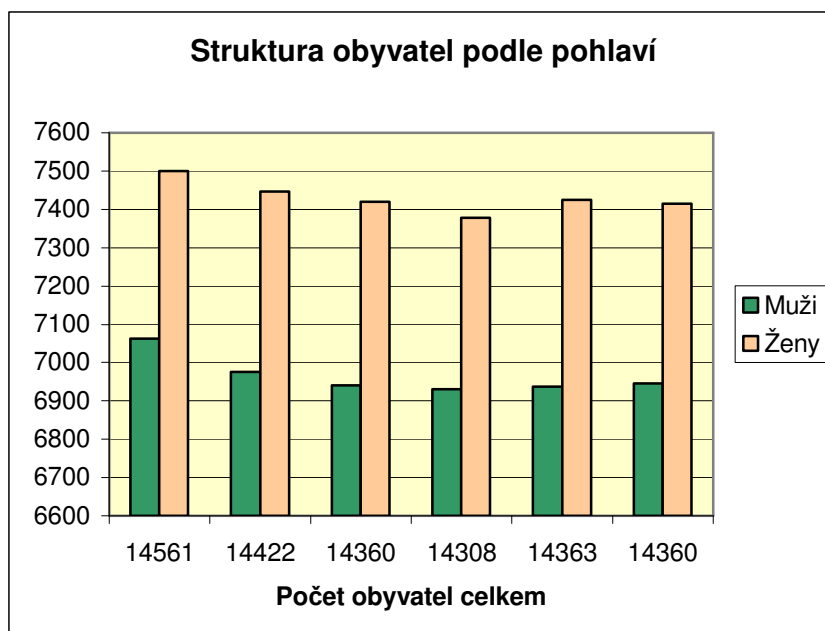
LET	POČET OBYVATEL	%
předproduktivní věk: 0-14	2274	16
produktivní věk: 15-65	9667	67
poproduktivní věk: 65 a více	2457	17
CELKEM	14398	100

Tab.č. 4. – Struktura obyvatel podle pohlaví [11]

Pohlaví/Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Muži	7062	6975	6941	6930	6938	6967
Ženy	7499	7447	7419	7378	7425	7431
Celkem	14561	14422	14360	14308	14363	14398

Z předchozí tabulky lze konstatovat, že počet obyvatel se od roku 2001 snižuje. Ve městě je více žen než mužů, V roce 2001 žilo v Zářeze 7499 žen a v roce 2006 byl pokles na 7431, což představuje úbytek 68 žen. Mužů žilo v Zářeze v roce 2001 7062 a v roce 2006 byl taktéž pokles na 6967 mužů.

Graf. č. 3. – Struktura obyvatel podle pohlaví [11]

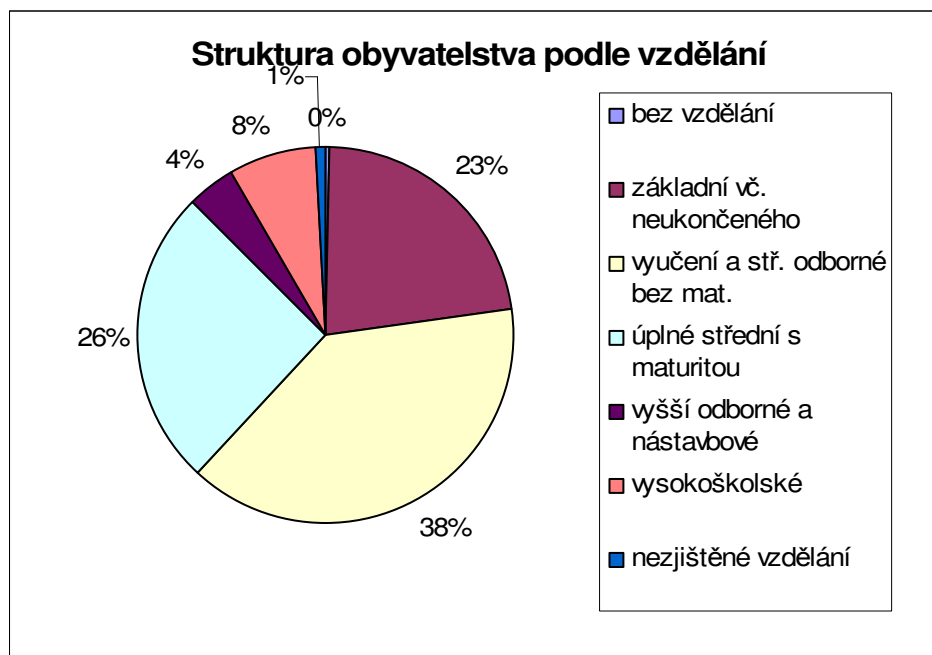
7.3 Struktura obyvatelstva podle vzdělání

Tab. č. 5. – Struktura obyvatelstva podle vzdělání [11]

Obyvatelstvo 15leté a starší	12068
bez vzdělání	27
základní vč. neukončeného	2716
vyučení a střední odborné bez maturity	4718
úplné střední s maturitou	3098
vyšší odborné a nástavbové	490
vysokoškolské	928
nezjištěné vzdělání	91

Ve struktuře obyvatel podle vzdělání v Zábřehu dominují skupiny obyvatel s neúplným středoškolským vzděláním (tj. vyučení bez maturity) a s úplným středoškolským vzděláním (tj. s maturitou, příp. s vyšší odbornou školou). Každá z těchto skupin tvoří zhruba čtvrtinu obyvatel starších 15 let. Vysokoškolské vzdělání má téměř 8% obyvatel města.

Graf. č. 4. – Struktura obyvatelstva podle vzdělání [11]

8 BYDLENÍ

Celkový počet rodinných domů je 2006 a bytů 5489. Je zde celkem 1861 trvale obydlených domů a 5121 trvale obydlených bytů. Z celkového počtu trvale obydlených bytů bylo 1803 bytů v rodinných domech. Průměrné stáří trvale obydlených domů je v Zábřehu 42,6 let.

Tab. č. 6. – Struktura bydlení [11]

Počet domů celkem	2006
Obydlené domy	1861
V rodinných domech	1590
Bytovky	225
Stáří domů v letech	42,6
% obyvatelné	92,8
% RD z obyvatelných	85,4
Počet bytů celkem	5489
Obydlené byty	5121
V rodinných domech	1803
V bytových domech	3262
Neobydlených bytů	368
% obyvatelné	93,3
% v rodinných domech	35,2

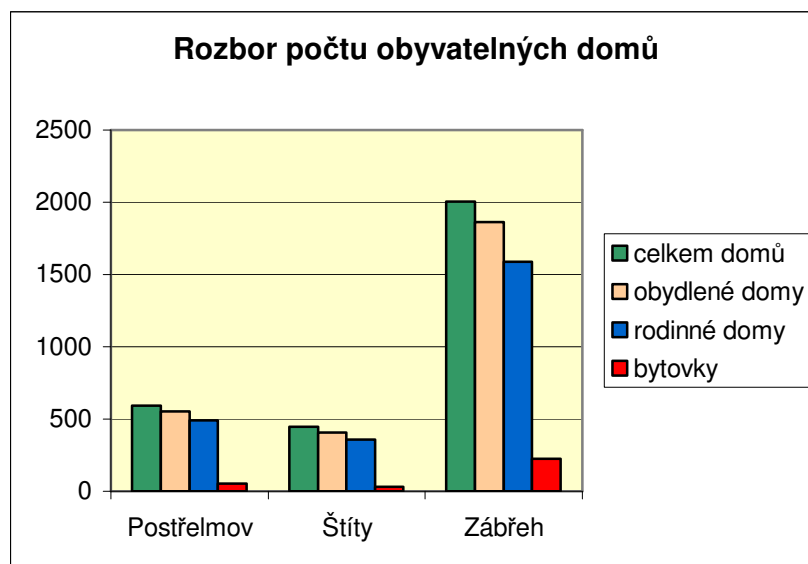
Další tabulka ukazuje strukturu obydlených bytů podle právního důvodu užívání a velikosti bytů. Je z ní patrné, že nejvíce obyvatel žije v nájemním bytě. Velmi podstatnou část také tvoří obyvatelé, kteří žijí ve vlastním domě. Nejméně obyvatel žije v bytě v osobním vlastnictví. V tabulce je dále uvedeno rozdělení bytů podle počtu obytných místností. Z tabulky vyplývá, že nejvíce obyvatel žije v 3 pokojovém bytě.

Tab. č. 7 - Obydlené byty podle právního důvodu užívání a velikosti bytu [11]

Obydlené byty úhrnem		5121
z toho podle právního důvodu užívání	ve vlastním domě	1540
	v osobním vlastnictví	382
	nájemní	1667
	člena bytového družstva	1220
z úhrnu podle počtu obytných místností	1 místnost	444
	2 místnosti	1700
	3 místnosti	2019
	4 místnosti	581
	5+ místností	351

V následujícím grafu je patrné, že obytné stavby v těchto městech spadají svým charakterem spíše k vesnickému typu, tzn. že zde převládají rodinné domy. Dokonce i město Zábřeh tvoří rodinné domy z 85 % z obyvatelných budov.

Graf. č. 5. – Rozbor počtu obyvatelných domů [10]

9 KULTURA A PAMÁTKY

9.1 Kultura

Přirozeným kulturním střediskem města je KLUB – KVDC se sálem pro divadla i koncerty. Městu vdechuje život bohaté kulturně společenské dění. Zábřeh má také nové kino Retro, které se nově zrekonstruovalo. Mezi významné události patří zábřežské kulturní léto, hudební festival Kálíkův zábřežský podzim, stálé i příležitostné výstavy v galerii Tunklův dvorec. V zábřežském muzeu v domě Pod Podloubím je i stálá expozice o osudech nejslavnějšího rodáka Jana Eskymo Welzla. Přístupné je i farní muzeum ve věži chrámu sv. Bartoloměje. Na jaře a na podzim se mohou návštěvníci města pobavit na tradičních jarmarcích.

Ve městě existují tato kulturní zařízení:

Klub KVDC a Dům dětí a mládeže (DDM)

18. září 1971 byla slavnostně přestřižena páska Spojeného závodního klubu ROH NHKG Zábřeh. Působily zde amatérské soubory a kroužky, divadelní soubor, loutkový soubor, hádankáři, filmaři, filatelisté atd.

V roce 1992 se stávající kulturní dům stal příspěvkovým zařízením města. Počátkem roku 1996 došlo k ojedinělému kroku vzniku víceúčelového zařízení v propojení náplně a činnosti kulturního zařízení a střediska volného času.

Každý týden navštěvuje kroužky v DDM přes 750 členů. Je dobré, že se podařilo začlenit děti Zvláštní a Praktické školy do zájmových kroužků. Speciální skupina v počtu 30 dětí se pravidelně zapojuje do programů, které pro ně vytvořil DDM.

Posláním DDM je plnit funkci preventivní. Zde rozšiřuje nabídku nejen pravidelného vyžití, ale také rozšiřuje formy příležitostné zájmové činnosti. Pořádá víkendová setkání, programy o prázdninách, dětský bleší trh a další. Daří se zapojit i děti handicapované a umožnit jim maximální vyžití ve výše uvedených nabídkách i pro ně přímo určených. Ve spolupráci s asociací rodičů a přátel zdravotně postižených dětí KLUB Čtyřlístek realizuje společné programy.

Klub ze své široké nabídky zajišťuje koncertní sezónu KPH, v níž dává příležitost mladým, seznámit se s profesionály. Úzce spolupracuje s dalšími sdruženími a organizacemi jako je

PSS učitelů, učitelek, dětskými pěveckými soubory, Svazem důchodců, Svazem invalidů a nabízí jim také možnost účasti na pořadech svých vrstevníků.v rámci koncipovaných programů. Pořádá soutěže ve společenském tanci a napomáhá dalším zájmovým skupinám. Organizuje a pronajímá prostory na společenské akce. Zajišťuje divadelní představení jak profesionální tak i amatérské pro děti a dospělé. Garantuje přednášky a besedy pro občany v rámci Akademie třetího věku. Osm vzdělávacích kurzů (angličtina, němčina), nejen pro dospělé, ale k jejich dennímu využití volného času.

Galerie Tunklův dvorec

Galerie Tunklův dvorec sídlí na Masarykově náměstí 1. Svou činnost slavnostně zahájila výstavou „Zábřežská paleta 93“ na konci dubna 1993. po dvouletém provozování galerie byla městem Zábřeh zřízena Nadace Tunkův dvorec, avšak tato nadace ukončila svoji činnost v roce 1999. Po celou dobu trvání galerie jsou výstavy tématicky obměňovány a mají vždy jiného vystavovatele. Ročně je připravováno až 12 výstav různé tematiky. Součástí výstav bývá doplnění kulturními vystoupeními zastoupené převážně místními soubory. Dále také doprovodné výstavy, ukázky ze škol, Domu dětí a mládeže, gymnázia a střední odborné školy. V průběhu roku se v galerii pořádá asi 20 koncertů vážné i lehčí hudby a každoroční vánoční koncerty. Galerie spolupracuje s KLUBem a poskytuje prostory pro abonentní koncerty Kruhu a přátel hudby. Základní umělecká škola Zábřeh představuje výsledky práce svých žáků a jejich učitelů na téměř pravidelných koncertech v průběhu školního roku.

Muzeum Zábřeh

Dne 24.10.1998 bylo slavnostně znovuotevřeno zábřežské muzeum. Dům pod podloubím, ve kterém muzeum sídlí patří k nejstarším v Zábřehu a své stopy na něm zanechaly všechny významné stavební epochy. Snoubí se v něm gotika, renesance i baroko. Jeho majiteli byli vesměs přední zábřežští měšťané. Narodila se v něm první manželka Jana Ámose Komenského Magdalena Vizovská. V současné době je v muzeu ke zhlédnutí stálá expozice, která je věnována dějinám města a blízkého okolí. Ve věži je umístěna výstavka dokumentující životní osudy Zábřežského rodáka Eskymo Welzla. V přízemních prostorách muzea se konají různé tematické výstavy. V roce 1999 zahájil svou činnost vlastivědný spolek Zábřeh. Dále muzeum pronajímá některé místnosti pro pořádání přednášek a koncertů a jiných akcí.

Kino RETRO

V roce 2003 byla zrekonstruována budova na Farní ulici, kde sídlí současné kino Retro. Hraje se každý den. V budově kina se nachází malá restaurace.

Jan Eskymo Welzl

Jan Eskymo Welzl, ale také Arctic Bismarck neboli Arctic Bird, polárník, badatel a spisovatel se narodil v Zábřehu roku 1868. Spíše než rodák by se k této postavě hodilo označení „světoběžník, který zdrží se jen krátce“. Welzl, toužící po absolutní svobodě, zakotvil po mnoha cestách po mořích na Zlatém severu, kde prožil mnohá léta. Z jeho vyprávění napsal několik knih spisovatel Rudolf Těsnohlídek i někteří další. Zemřel ve věku 80 let a je pochován na zlatokopeckém hřbitově v Dawsonu na Aljašce. V říjnu 1998 se stal čestným občanem města Zábřehu.

Plavecký areál

Objekt plaveckého areálu se nachází nedaleko zalesněného údolí řeky Moravské Sázavy s vodní nádrží Nemilkou. Celoroční služby plaveckého areálu zahrnují krytý bazén, fit centrum, panské a dámské kadeřnictví, masérské služby a pedikúru, ubytování a občerstvení, to vše v objektu areálu. Venkovní koupaliště zahrnuje bazén 50x23m, dětský bazén a brouzdaliště. Mezi sezónní služby plaveckého areálu patří minigolf, půjčovna jízdních kol, petaque, stolní tenis, tobogán v délce 60m, finská sauna a plavecká škola pro děti.

9.2 Památky

Radnice

V roce 1455 prodal Jiří Tunkl zábřežský měšťanský dvůr (bývalé fojtství) s domem ve městě. Z domku byla zřízena radnice, která v něm sídlila až do roku 1991. V současné době zde sídlí nově zřízená Galerie Tunklův dvorec.

Zámek

Původní tvrz postavená na vysunutém ostrohu, přístupném jen ze strany od města. Přístup od tvrze chránil dlouhý vodní příkop, překlenutý padacím mostem v místech dnešních vstupních vrat do zámku. Tvrz byla rozšířena za Šternberků a Kravařů (ve 2. pol. 14. stol.), takže v této době bylo možno hovořit již o hradu. Další z majitelů Zábřehu - Tunklové, hodlali z hradu vybudovat rodinné sídlo.

Po roce 1620 připadlo zábřežské panství Karlovi z Liechtenštejna, který v Zábřehu ponechal jen správu panství. V letech 1727 - 1736 bylo přistavěno severní zámecké křídlo. Od roku 1849 patří budova zámku městu, které v něm zřídilo sídlo úřadů. Dnes je zámek sídlem Městského úřadu.

Kašny

Kamenná kašna na náměstí je cennou sochařskou prací neznámého kameníka z roku 1829. Vpředu na podstavci je vytesán znak a nad ním je umístěna lastura, do které sedící žena lije vodu ze džbánu. Kašna stojí na místě bývalého rybníčku, který byl zrušen okolo roku 1783.

Další kašna je umístěna na prostranství za zámkem. Je vytesána z jednoho kusu maletínského pískovce a sloužila jako vodní zdroj pro zábřežský hrad, který neměl obvyklou hradní studnu.

Morový sloup

Nechal v roce 1713 postavit panský sládek Karel Josef Počta jako poděkování, že město bylo uchráněno od moru. Je to pískovcový sloup s barokovou sochou Panny Marie na vrcholu, na jehož dříku jsou dva reliéfy - sv. Trojice a Zvěstování Panny Marie. V nice morového sloupu byla původně umístěna baroková soška sv. Rozárie - patronky proti moru. Na sloupu je vytesán český nápis s chronogramem: *Leta kteréhož bud' Dána Czest I BohV I MarII CzIstel PanIe*. Okolo sloupu jsou na balustrovém zábradlí rozmístěny sochy sv. Rocha, sv. Šebestiána, sv. Floriána a sv. Jana Nepomuckého.

Farní kostel sv. Bartoloměje

V roce 1740 bylo rozhodnuto o stavbě nového kostela, protože ten starý byl již velmi zchátralý. Došlo k tomu však až roku 1750, kdy byl kostel uzavřen (mše se od té doby sloužily v poschodí radnice) a byli připravovány plány pro stavbu nového kostela. Plány vypracoval knížecí architekt Martinelli. Byl postaven zděný kostel v empírovém slohu a v roce 1771 bylo dokončeno vnitřní zařízení.

Obrazy na hlavním oltáři maloval v roce 1770 Josef (Juda) Tadeáš Supper, narozený 29.3. 1712 v Mohelnici. Pro Zábřeh namaloval tři obrazy - Umučení sv. Bartoloměje, Korunování Panny Marie a Příbuzenstvo Páně.

Na bočním oltáři je umístěn obraz Kristiána Sambacha Sv. Jan Nepomucký. Nad bočním vchodem k faře je umístěn cenný obraz, pravděpodobně přenesený ze starého kostela " Poslední večeře" od neznámého umělce. Kazatelnu a sousoší křtitelnice zhotovil řezbář a sochař Florián Tomášek pocházející z Jedlí.

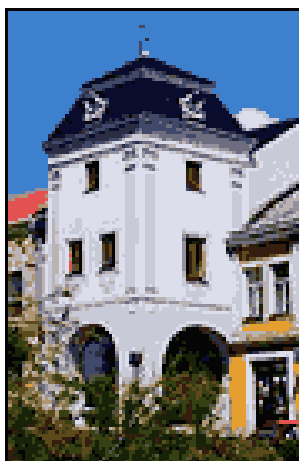
Dům Pod podloubím

Je z památkového hlediska jedním z nejcenějších dokladů vývoje měšťanského domu. Patří k nejstarobyljším domům v Zábřehu. Byl to dům výsadní, patřilo k němu hospodářství, zahrada za Horní branou, pole i louky. Jeho majiteli byli obvykle zábřežští měšťané, jako např. Petr Březina, Adam Vinarský, Martin Půhončí z Předmostí, Burian Vizovský. Jeho dcera Magdaléna se zde narodila, později se s matkou odstěhovala do Přerova, kde se v roce 1618 provdala za Jana Ámose Komenského.

Gotický původ domu dokládá dvojice sloupů zaklenutých cihlou i kamenem. V roce 1574 bylo gotické průčelí domu ozdobeno renesančním portálem a byla přistavěna věž s loubím a antikovou římsou. Tehdy, po velkém požáru v roce 1793, dostaly domy po celém náměstí novou štítovou orientaci. Byly postaveny štítové dělicí zdi mezi jednotlivými domy a střechy se do náměstí obrátily podélnou okapovou stranou.

Budova, podobně jako celé historické jádro Zábřehu, stojí na sprašových hlínách, které jsou velmi porézní. Dostane-li se do těchto hlín voda, stane se rázem z pevné zeminy bahno a zmenší se i její objem. Současně vzniknou podzemní dutiny, kterými proudí voda, která pokud se dostane do blízkosti základů, způsobí borcení stavební konstrukce. Tento případ nastal i u domu Pod podloubím a vlastně i v celé řadě domů stojících na hraně sva-
hu.

Obr. č. 3.– Dům pod podloubím [16]

10 INFRASTRUKTURA

10.1 Občanská vybavenost

10.1.1 Školství

Školství v Zábřehu pokrývá potřeby samotného města a širšího okolí na všech stupních vzdělání.

Tab. č. 8. – Školská zařízení [11]

Mateřská škola	4
Základní škola	3
Gymnázium	1
Střední odborné učiliště	2
Střední odborná škola	2
Vyšší odborná škola	1
Škola speciální	3
Dětský domov	1
Základní umělecká škola	1

Gymnázium Zábřeh: Náměstí Osvobození 20, Zábřeh

Gymnázium Zábřeh je střední všeobecně vzdělávací vnitřně diferencovaná škola poskytující úplné střední vzdělání ukončené maturitou. Je zřízena Krajským úřadem v Olomouci. Počet tříd zábřežského gymnázia je 21 a počet žáků je 606.

Základní umělecká škola: Farní 9, Zábřeh

V současnosti je ve škole vyučován obor hudební, taneční, výtvarný a literárně dramatický. V **hudebním** oboru si žáci mohou vybrat studium hry na klavír, keyboard, akordeon, varhany, housle, violu, violoncello, kontrabas, kytaru, zobcovou flétnu, příčnou flétnu, klarinet, saxofon, trubku, pozoun, lesní roh, tubu, bicí či zpěv. Všichni žáci mají možnost od vyšších ročníků navštěvovat komorní soubory, taneční orchestr - Junior Big band nebo školní Dechový orchestr.

V **tanečním** oboru nabízí škola možnost získávání základů klasického, lidového, moderního a scénického tance. S mimořádně kladným ohlasem veřejnosti a soutěžních porot se setkávají skupiny mažorettek.

Výtvarný obor umožňuje zájemcům rozvíjet své výtvarné nadání pomocí výtvarných technik - kresba, malba, grafika, modelování a dekorativní činnost. Pro zájemce otvíráme i specializované třídy na modelování. Ve druhém cyklu studia mají žáci možnost seznámit se s teorií umění. Pro žáky MŠ, ZŠ a studenty dalších škol nabízí škola ukázkové práce ve výtvarném oboru v dopoledních hodinách.

V **literárně dramatickém** oboru si děti osvojují základy dramatického projevu i dětského přednesu, učí se zacházet s vlastním tělem, dechem, hlasem a výrazem. Navíc zde také dochází k propojování, inspirování a vzájemnému doplňování s ostatními obory, které se na naší škole vyučují.

10.1.2 Zdravotnictví

Zdravotní péči v Zábřehu poskytují státní a soukromé zdravotnické subjekty a zařízení. Privátních je většina praktických lékařů, stomatologů a odborných lékařů pro děti a dospělé. Jediným lůžkovým zařízením města je Interna Zábřeh.

Tab. č. 9. – Zdravotnická zařízení [11]

Detašované pracoviště ostatního samostatného zařízení	4
Detašované pracoviště samostatné ordinace lékaře specialisty	8
Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře - gynekologa	1
Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře pro děti a dorost	2
Nemocnice	1
Ostatní samostatná zařízení	15
Samostatná ordinace lékaře specialisty	16
Samostatná ordinace praktického lékaře - gynekologa	3
Samostatná ordinace praktického lékaře - stomatologa	11
Samostatná ordinace praktického lékaře pro dospělé	10
Samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost	4
Veterinární ošetřovny - počet (vč. soukromých)	3
Zařízení lékárenské péče	6

10.1.3 Sociální péče

Město Zábřeh

1. Domov pro matky s dětmi

Typ služby: ubytování matek s dětmi, poradenská služba, výchovná pomoc

Cílová skupina: rodiny s dětmi, etnické menšiny, osoby bez přístřeší, osoby v krizi

2. Domovy, penziony pro důchodce

Typ služby: ubytování seniorů, pečovatelská a poradenská služba

Cílová skupina: senioři

Krajská zařízení

1. Speciální školy a dětský domov

Typ služby: speciální vzdělávací formy péče a výchovy, zázemí pro děti s nařízenou ústavní výchovou, pořádání letního tábora

Cílová skupina: osoby s tělesným postižením osoby s mentálním postižením osoby s duševním postižením děti a mládež ohrožené delikvencí výkon ústavní výchovy

Poskytovatelé sociálních služeb ve městě

1. Charita Zábřeh

Charita Zábřeh působí v oblasti Zábřežska jako účelové zařízení římskokatolické církve s právní subjektivitou. Charita poskytuje pracovní příležitosti mnoha nezaměstnaným osobám. V současné době směřuje Charita Zábřeh své aktivity na pomoc seniorům, opuštěným, starým a nemocným lidem, postiženým dětem, občanům se změněnou pracovní schopností, lidem sociálně potřebným, včetně cizinců.

2. Svaz tělesně postižených v ČR

Typ služby: poradenská činnost, společenské akce, zájezdy, ples, zajištění rekondičních pobytů

Cílová skupina: osoby s mentálním, psychickým, zrakovým, sluchovým, duševním postižením

3. Fond ohrožených dětí

Typ služby: sociálně právní ochrana dětí, prevence a sanace problémů v rodině, poradenství, mediace, věcná a finanční pomoc, zajištění náhradního rodinného prostředí

Cílová skupina: rodiny s dětmi, etnické menšiny, děti a mládež ohrožené delikvencí, týrané, zanedbávané, zneužívané a opuštěné děti

10.1.4 Služby

Knihovna a Městské informační centrum (MIC):

V roce 2000 se připravoval projekt na úpravu prostor pro Městskou knihovnu, která doposud sídlila na nevhodném prostředí. Městu Zábřeh se podařilo zajistit finance ze státní dotace a z programu PHARE, které společně posloužili k vybudování zcela nového informačního centra, jehož součástí je městská knihovna. MIC a knihovna byli veřejnosti slavnostně předány 5.3.2001. Je zde vybudován bezbarierový přístup a výtah pro imobilní občany.

Knihovna touto změnou nejenže získala po dlouhé práci v provizorních podmínkách důstojné prostředí pro svoji činnost, ale i příležitost podílet se na vybudování moderního pracoviště s všestranným využitím všech dostupných informačních zdrojů. Městské informační centrum je vybaveno šesti místy s počítači s přístupem na internet pro veřejnost od pondělí do soboty. MIC je schopné poskytovat veškeré informace nabízené internetem. Pořízením programu CAT- katalogu firem a aktivním sběrem informací o všech institucích a zařízeních ve městě a informacích o podnikatelských aktivitách na území města jsou pracovníci centra schopny podávat kvalifikované informace zájemcům. Neméně důležitou součástí MIC jsou internetové stránky Městského úřadu v Zábřehu, kde jsou občanům přístupné veškeré informace o nabídkách města, oznamování veřejných zakázek a zahajování výběrových řízení na městské zakázky. MIC zajistilo prostory, PC a lektory k zaškolování pracovníků místních knihoven z mikroregionu Zábřeh pro práci s počítačem a internetem. Internetové pracoviště je také využíváno pedagogy a žáky zábřežských škol. Výsledkem spolupráce s MIC v Šumperku je zkvalitnění služeb v poskytování informací o oblasti Šumperka a Jesenicka.

Pošta

Pobočka České pošty se nachází na Postřelmovské ulici 465/1A. Otevírací doba je pondělí – sobota, vždy od 8-18 hod, v sobotu pouze do 12 hodin. Zábřežská pošta má 66 zaměstnanců a poštu doručuje do 11706 domácností.

Městská policie

Městská policie byla založena v roce 1992 obecně závaznou vyhláškou města. Počet strážníků se pohyboval v počtu 15. Sídlem Městské policie byl rodinný domek na ul. Tunklova

č. 18, který však nebyl v majetku města. Z těchto důvodů se město v roce 1998 rozhodlo k opravě objektu, kde byla dříve zámečnická dílna. Tento objekt se nacházel rovněž na ul. Tunklova č. 5, kde Městská policie sídlí dodnes. Velitelem Městské policie byl od jejího založení jmenován pan Pěnička, který tuto funkci vykonával do roku 2002. Po jeho odchodu se funkce ujal jeho nynější velitel pan Doubrava. V rámci optimalizace chodu se snížil počet strážníků na 10. Byla zrušena stálá služba a zavedeny úřední hodiny. Vzhledem k novým pravomocem Městské policie se vedení města rozhodlo akceptovat návrh velitele a schválilo navýšení počtu strážníků v roce 2006 na 12.

Bankovní služby

Ve městě je dostatečná síť peněžních ústavů a jejich poboček. Nacházejí se zde 3 pobočky bankovních služeb. Na Masarykově náměstí je to pobočka Československé obchodní banky, na ulici Žižková je o pobočka Komerční banky a na Valové u autobusové stanice je pobočka České spořitelny.

10.2 Technická vybavenost

10.2.1 Elektrická energie

V současnosti jsou výhradním dodavatelem elektrické energie pro spotřebitele v průmyslu, terciární sféře v bydlení, zemědělství a dopravě na území Zábřehu firma ČEZ Distribuce a.s. Elektrická energie je kromě vytápění využívána hlavně k vaření, ohřevu TUV v obytných sektorech a průmyslových zónách města. Její užití je navíc charakterizováno vysokou energetickou účinností, čistotou a pohodlným využitím. Spektrum možností a typů elektrického vytápění je bohaté a vyznačuje se snadnou instalací, bezpečným a spolehlivým provozem. Tato výhodnost je však v současné době degradována nárůstem cen elektrické energie hlavně v sazbách pro přímotopy, akumulární vytápění a tepelná čerpadla, a to především v nízké sazbě, kde nárůst činí až 60 %.

10.2.2 Plyn

Severomoravská plynárenská, a.s. zabezpečuje přepravu a prodej zemního plynu na území Zábřehu. Dodávka zemního plynu je vázána na VTL rozvody. Možnost dodávek zemního plynu je pouze v ose Mohelnice – Zábřeh – Šumperk a v ose Zábřeh – Štítý. Není uvažováno s rozvětvením těchto rozvodů a taktéž není uvažováno s dalším rozšířením STL roz-

vodů. Spotřeba plynu ve městě vzrůstá. V roce 2001 byly provedeny rozsáhlé rekonstrukce plynovodu. Celkem náklady na opravy, rekonstrukci a modernizaci plynovodu dosáhly 32 mil. Kč. V roce 2002 celkem náklady na opravy, rekonstrukci a modernizaci plynovodu dosáhly částky 41 mil. Kč a v roce 2003 - 18 mil. Kč.

10.2.3 Vodní hospodářství

Na území Zábřežska je zásoba kvalitní pitné vody, je zde vybudována čistírna odpadních vod. V současné době město Zábřeh řeší problematiku kanalizace v městské části Ráječek - Skalička.

10.2.4 Alternativní zdroje energie

Město Zábřeh v současné době poskytuje příspěvek na pořízení kotlů na ekologická paliva pro městské části Rudolfovo, Rájec a Skalička.

10.2.5 Mobilní operátory

Ve městě se nachází vysílače všech tří operátorů, tudíž je zde velmi dobrý signál pro majitele mobilních telefonů.

10.2.6 Městský rozhlas

Městský rozhlas informuje občany o dění ve městě.

10.2.7 TV signál

Příjem TV signálu město zásobuje hlavně TV vysílač Praděd. Zábřeh má i svůj vlastní vysílač.

10.2.8 Kanalizace

Splašková a dešťová kanalizace ve správě ŠPVŠ Šumperk. Šumperská provozní vodohospodářská společnost, a.s. zabezpečuje na základě smlouvy vlastní provozování kanalizací pro veřejnou potřebu, včetně souvisejících služeb. Na kanalizaci pro veřejnou potřebu jsou napojeny téměř všechny domácnosti na Zábřežsku. Délka kanalizační sítě je 99 km. Veškeré splaškové vody a část dešťových vod je svedena do ČOV Šumperk a po vyčištění jsou vypouštěny do řeky Desné.

10.3 Doprava

Dopravní soustava ČR je tvořena všemi obory veřejné dopravy, dopravou neveřejnou a individuálním motorizmem. Patří k největším spotřebitelům ropných produktů v ČR. Zplodiny vznikající spalováním pohonných hmot se značně podílejí na poškozování životního prostředí. Dalšími negativními jevy, které především automobilová doprava způsobuje, jsou hluk, vibrace, omezování přírodní migrace fauny.

Město Zábřeh leží ve směru severo - jižním na hlavní silnici I/44 mezi Olomoucí a Šumperkem pokračující dále na Klodzko a Wrocław. Dálnice E 442 začíná 12 km od Zábřehu ve směru na Olomouc. Ve směru západ - východním leží Zábřeh na spojnici Hradce Králové s Ostravskem.

Zábřeh je významným železničním uzlem, prochází jím i silniční trasy, které propojují další oblasti v podhůří Jeseníků. V současné době město řeší problematiku nádraží v Zábřehu v souvislosti s modernizací železničního koridoru Praha – Olomouc – Ostrava. Byla provedena rekonstrukce nádražní budovy, v současnosti se provádí rekonstrukce přednádražního prostoru, která řeší problematiku autobusové a vlakové dopravy a dopravy MHD.

Slabou stránkou je malá hustota silniční sítě, její špatný technický stav, špatná dopravní dostupnost a především velmi špatné napojení na páteřní silniční tahy.

V osobní dopravě hraje roli především hromadná autobusová doprava, ale její hustota je nedostačující – velká část obcí má špatné autobusové spojení, část z nich nemá ani vyhovující napojení na železnici.

Letecká doprava zde nemá rozhodující význam – v Šumperku je sportovní letiště, nejbližší mezinárodní letiště je v Ostravě – Mošnově.

Co se týče pěšího provozu ve městě, je zde řada samostatných pěších stezek a chybí zde cyklistická stezka.

11 PRŮMYSL A ZEMĚDĚLSTVÍ

11.1 Průmysl

Hospodářská struktura měst je ovlivněna přírodními podmínkami, historickým vývojem, strukturou osídlení a geografickou polohou. Město Zábřeh se muselo v období po roce 1989 vyrovnat s vysokým nárůstem nezaměstnanosti – některé výrobní podniky ukončily svoji činnost nebo přemístily své aktivity do jiných oblastí, popřípadě se potýkají s ekonomickými problémy. S rozvojem soukromého podnikání vzniklo několik malých a středních firem. Současně vznikla i nová pracovní místa ve službách, která však nepokryla výpadek výrobních podniků. Navíc struktura nezaměstnanosti nevyhovuje požadavkům potenciálních zaměstnavatelů.

11.1.1 Největší firmy

1/ Sulko s.r.o. - Firma Sulko byla založena v roce 1993 se sídlem v Postřelmově a začala vyrábět plastová okna se sedmi zaměstnanci v pronajatém kravině v obci Rovensko. V prvním roce se vyrábělo asi pět až sedm oken za den. Vzhledem k dobré strategii a vysokému nasazení při práci se podařilo získat brzy dobrou pozici na trhu a v roce 1997 se sídlo firmy přestěhovalo do Zábřehu a o rok později po zakoupení objektu dřevařských závodů se i výroba přestěhovala do Zábřehu. Dnes v roce 2004 již firma zaměstnává přes 200 zaměstnanců a vyrábí asi 400 oken za den. Má své obchodní zastoupení v hlavních regionech ČR a vyváží své výrobky do Belgie, Německa, Rakouska a Švýcarska. V dalších letech předpokládáme výrobu až 600 oken za den.

2/ MHM eko - Společnost MHM EKO s.r.o. byla založena v roce 1992. Již od roku 1994 je její hlavní činností výkup a recyklace elektronického šrotu a kovových neželezných odpadů. Od roku 1998 se také zabývá výkupem a zpracováním dentálních odpadů a afilací některých kovů. V roce 2000 byla rozšířena činnost o sběr a recyklaci použitých automobilových katalyzátorů vznětových a zážehových motorů a průmyslových katalyzátorů. Pro všechny uvedené druhy odpadů současně zabezpečuje demontáž, odvoz a následnou ekologickou likvidaci

3/ MEP a.s. - jako právní nástupce MEZ Postřelmov je jeden z nejstarších podniků s elektrotechnickou výrobou v regionu Severní Moravy. Elektrotechnické přístroje se v podniku vyrábějí od roku 1931, kdy byla založena panem J. Wágnerem z Olomouce fir-

ma se zaměřením na výrobu přístrojů nízkého napětí, elektrických motorových spouštěčů, odporníků a signálního osvětlení pro letiště a železnice. Poválečné začlenění do Moravských elektrotechnických závodů se sídlem v Olomouci trvalo do roku 1947, kdy byl založen národní podnik MEZ Postřelmov. Největší rozvoj a výstavba podniku byla v 50. a 60. letech, kdy současně s výstavbou základního závodu a pobočného závodu v Zábřehu byla vybudována slévárna a galvanovna. Podnik se tak postupně stal důležitým článkem v systému průmyslu tehdejší Československé republiky. V současné době hlavní produkci společnosti tvoří výroba elektrických přístrojů a rozváděčů pro oblast elektrické dopravy, energetiky a strojírenství. Dále podnik vyrábí strojírenské díly a sestavy, odlitky z hliníkových slitin a provádí povrchové úpravy kovů. Podnik si sám zajišťuje technický provoz strojního a technologického zařízení, budov a energetického hospodářství.

4/ Nová hut' a.s - historie firmy se začala psát v roce 1927, kdy bratři Rýznarové založili společnost ELEKTROMOTOR SKRAT zabývající se finální výrobou elektromotorů a jejich aplikací v zemědělství a domácnostech. Během následujících let se ve firmě vystřídalo několik výrobních programů od výroby nevýbušných elektropřístrojů pro doly a hutě, důlních lokomotiv značky ČKD, náhradních dílů pro opravy hutních agregátů až po výrobu strojních součástí, rozvodných zařízení, nástrojů a náradí, montáž jednoduchých strojů, dělení materiálů, silnostěnné výpalky, broušení a úpravy.

Mezi další významné firmy patří MBG – komplexní vybavení interiéru, SIMO plus - výroba střížných nástrojů a forem, Ekozis spol. s.r.o. – stavebnictví, HOPR group a.s. - výkup, prodej, třídění a zpracování barevných kovů a ocelového odpadu

11.1.2 Průmyslové zóny

Rozvoj průmyslových aktivit je limitován skutečností, že pozemky v průmyslových zónách patří více majitelům a naráží i na nevyjasněné majetkoprávní vztahy k pozemkům. Limitujícím faktorem pro rozvoj trhu práce je také nedostatečná kvalita dostupnosti na páteřní dopravní komunikace.

Investorům Město Zábřeh nabízí několik průmyslových zón:

- 1) Zábřeh Severovýchod – plocha 28,07 ha
- 2) Leštinská u ČOV – plocha 22,69 ha
- 3) Lesnická/Leštinská u I/44 – plocha 9 ha

- 4) Lesnická u PASu – plocha 5,4 ha
- 5) Lesnická u slévárny – plocha 2,73 ha
- 6) Leštinská – Sadová – plocha 2,27 ha
- 7) Ráječek – plocha 2,01 ha
- 8) Výsluní – 2,42 ha

Město Zábřeh plní poradenskou funkci směrem k podnikatelům v oblasti dotačních titulů a dalších možnostech čerpání finančních zdrojů ze státního rozpočtu nebo rozpočtu Olomouckého kraje.

11.2 Zemědělství

Na území Mikroregionu Zábřežska působí kromě soukromých zemědělců také šest velkých zemědělských akciových společností. Jedná se o :

- Dubická zemědělská a.s. (DZ)
- Zemědělská společnost Jedlí a.s. (ZSJ)
- Agrodružstvo Zábřeh a.s. (AZ)
- Úsovsko a.s. (UAS)
- ZEAS a.s.
- Bludovská a.s.

V Zábřehu se nachází pouze společnost Agrodružstvo Zábřeh a.s. Tato společnost má v nájmu zemědělskou půdu, a to jak přímo od obcí, tak i od soukromníků. Provozuje živočišnou výrobu, a to v objektech bývalých zemědělských družstev. V rostlinné výrobě se společnost zaměřuje především na obilniny, řepku, a další potravinářské plodiny. U živočišné výroby se objevuje možnost výroby bioplynu a jeho využívání pro výrobu elektrické energie a tepla.

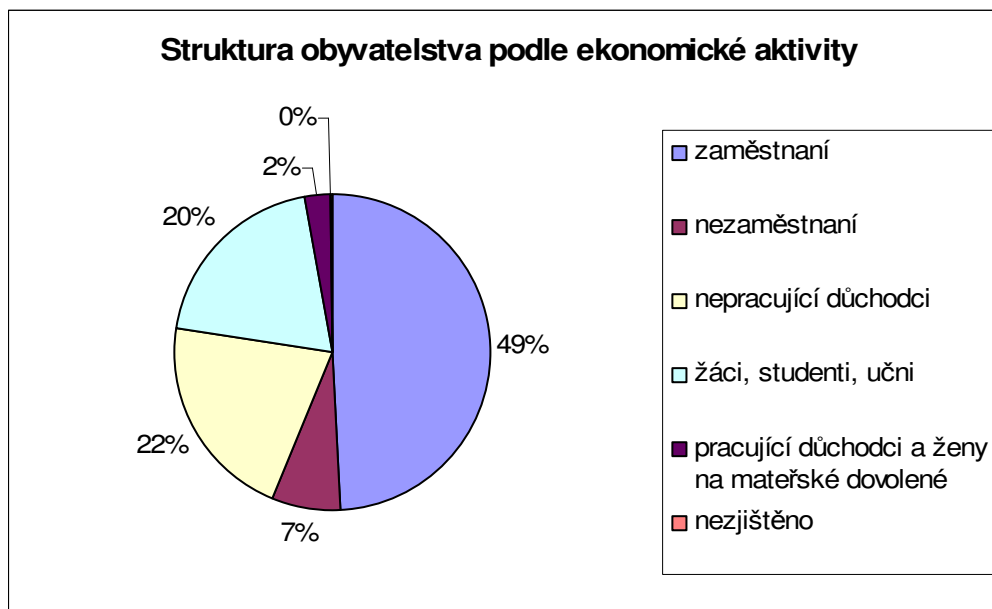
Zemědělská půda zábřežského regionu činí 10 065 ha, tj. 37,1 % celkové plochy Mikroregionu Zábřežska.

12 TRH PRÁCE

12.1 Ekonomická aktivita

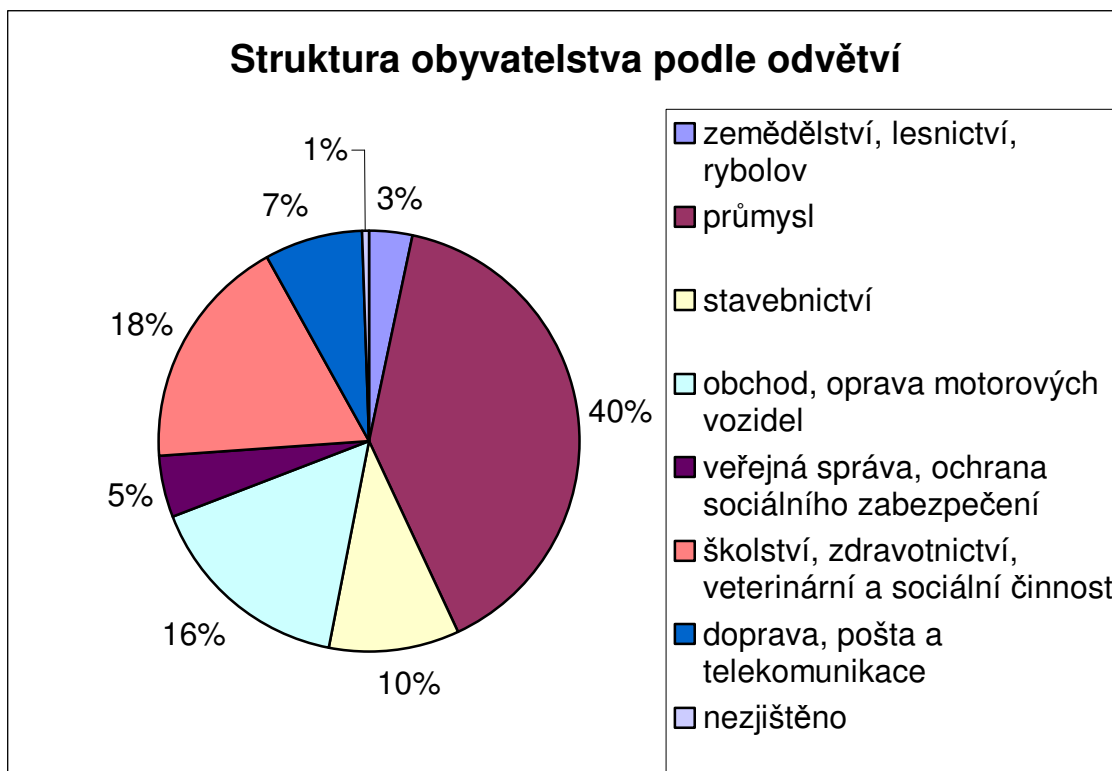
Vypovídajícím zdrojem informací o ekonomické aktivitě obyvatelstva v jednotlivých městech je sčítání lidí, domů a bytů, které je prováděno jednou za deset let. Z posledního sčítání v roce 2001 bylo v Zábřehu, z celkového počtu 14561 obyvatel, ekonomicky aktivních 8489 a ekonomicky neaktivních 6072 obyvatel. 2% tvoří pracující důchodci a ženy na mateřské dovolené.

Graf. č. 6. – Struktura obyvatelstva podle ekonomické aktivity [11]

Občané Zábřehu nejčastěji pracují v sekundárním sektoru - průmysl a stavebnictví. Takových občanů je kolem 50 %. V primárním sektoru - zemědělství, lesnictví, rybolov pracují asi 3 % občanů. Zbýlých asi 46 % občanů působí v sektoru služeb, přičemž je nejvíce zastoupena oblast školství, zdravotnictví, veterinární a sociálních činností, dále pak obchod a oprava motorových vozidel a na třetím místě je doprava, pošta a telekomunikace. Pouhých 5% tvoří veřejná správa a ochrana sociálního zabezpečení. O 1% obyvatel nemáme žádné informace.

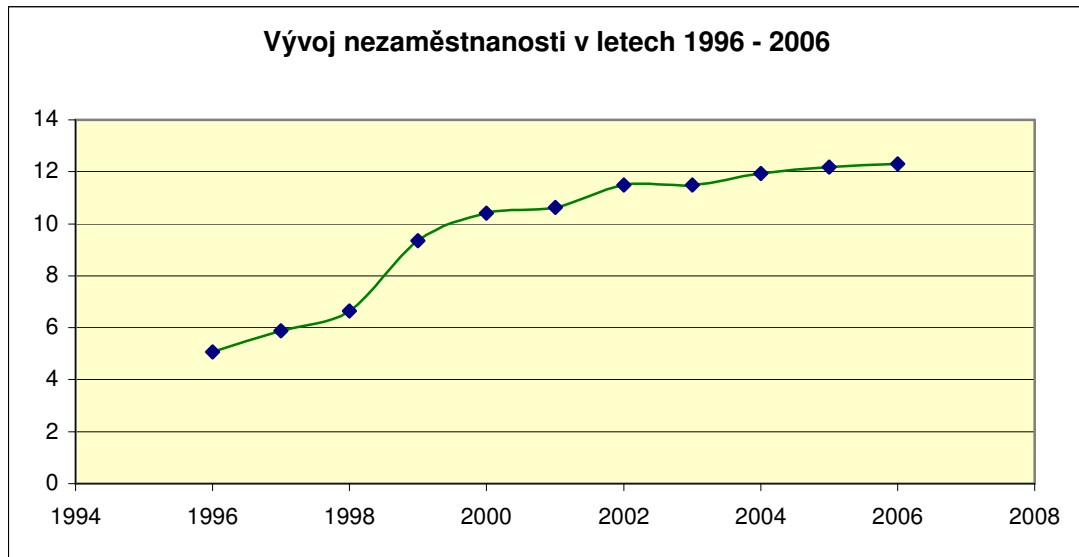
Graf. č. 7. – Struktura obyvatelstva podle odvětví [11]

12.2 Nezaměstnanost

Pracovní příležitosti ve městě zajišťuje především průmyslová výroba. V současné době zde krachuje mnoho firem, které zaměstnávali tisíce pracovníků. Mezi tyto firmy patří například Perla – bavlnářské závody a Unilever – výrobce tatarek a jiných. Mnoho lidí ze Zábřežska také dojíždí také do 20 km vzdáleného města Lanškrouna. Je zde firma AVX - výroba tantalových čipových kondenzátorů, keramických kondenzátorů a konektorů. Tato firma má pobočky po celé ČR a také po celém světě. Jen v Lanškrouně pracuje několik tisíc pracovníků. Ve městě podniká také nemalé množství živnostníků. Nejčastěji jsou zde zastoupeny živnosti jako: malířství, kadeřnictví, opravárenské služby, služby topení, voda, plyn, aj. Dříve tvořilo velkou část pracovních příležitostí také zemědělské odvětví, to ale v současné době stále více ustupuje. V současné době je ve městě celkem hodně osob nezaměstnaných. Patří mezi ně také čerství absolventi středních škol a odborných učilišť. Absolventi vysokých škol se na míře nezaměstnanosti podílí jen málo, neboť většinou odjíždějí za prací do velkých měst nebo do zahraničí.

Graf. č. 8. – Vývoj nezaměstnanosti v letech 1996 – 2006 [11]

Z pohledu nezaměstnanosti je nejohroženější skupina těch, kteří dosáhli jen základního vzdělání nebo jsou úplně bez vzdělání. Zábřeh má nadprůměrnou nezaměstnanost vzhledem k průměru celé ČR. Nejnižší nezaměstnanost je dosahována v jarních měsících, což je dáno sezónními pracemi.

Jak můžeme vidět z grafu, nezaměstnanost v Zábřehu neustále stoupá. V roce 1996 činila pouhých 5,06%. Nejprudší nárůst byl v roce 1999, kdy činila už 9,36%. V současnosti je to 12,289%.

13 HOSPODAŘENÍ A ROZPOČET MĚSTA

Při analýze hospodaření města jsem vycházela ze skutečného plnění, respektive čerpání rozpočtu. Podkladem mi byly rozpočty 2003 – 2007, včetně závěrečných účtů jednotlivých let. K vytváření, úpravám, kontrole a plánování rozpočtu používá město Zábřeh střednědobý plánovací dokument (dále jen SPD), který je základním dokumentem finančního řízení Městského úřadu Zábřeh. Jako samostatná položka je vedena hospodářská činnost (dále jen HČ), která do rozpočtu na stranu příjmů vstupuje teprve po schválení zastupitelstvem města. Zatímco SPD pracuje s pojmy příjmy a výdaje, HČ s pojmy náklady a výnosy.

Na zpracování SPD se podílejí odpovědní vedoucí oborů a oddělení a vedoucí projektových skupin. V případě jakékoliv změny provedou vedoucí oborů a oddělení návrh formou úpravy v konkrétní tabulce a přiloží stručný komentář. Za kontrolu a koordinaci SPD je odpovědný tajemník úřadu. Vedení finančního oboru předkládá starostovi analytickou zprávu k předloženým změnám a vývoji rozpočtových výhledů s návrhem možných řešení.

Hospodářská činnost je rozdělena do dvou kapitol a to na hospodářskou činnost bytové správy, která spravuje bytový fond města (do jejich pravomocí spadají běžné opravy majetku využívaného k nájmu bytů, uzavírání kaucí, uzavírání nájemních smluv s nájemci bytů, výběr nájemného a vyúčtování za služby) a ostatní HČ (zahrnuje prodej majetku, nájmy pozemků, nebytových prostor, lesní půdy, reklamních ploch, zahrádek).

13.1 Celkové příjmy

Rozpočtové příjmy jsou takové příjmy, které město v zásadě nemůže ovlivnit. Z velké části jsou tvořeny daňovými příjmy, jejichž odvody do rozpočtu města jsou dány zákonem o rozpočtovém určení daní.

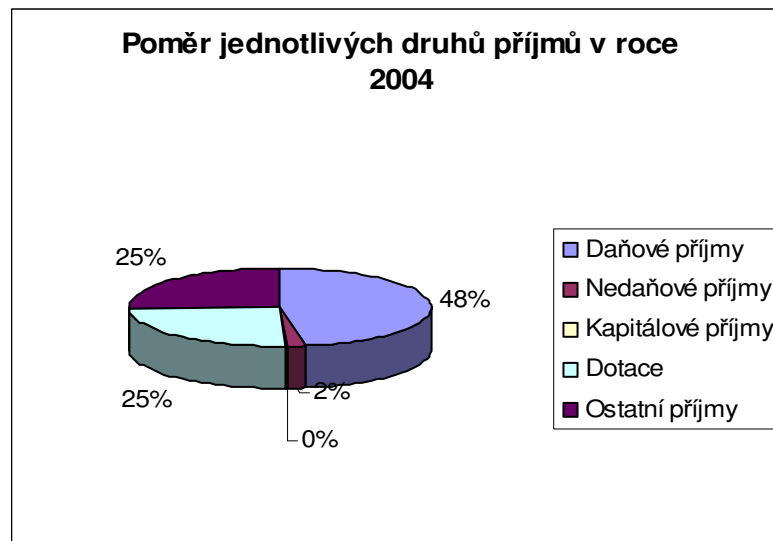
Tab. č. 10. – Příjmy v letech 2004 – 2007 (v tis. Kč) [6]

Rok	2004	2005	2006	schválený 2007
Daňové příjmy	115 900	125 530	127 494	136 180
Nedaňové příjmy	4 700	11 695	7 374	6 823
Kapitálové příjmy	500	17 391	53 492	65 500
Dotace	61 807	37 389	49 598	37 086
Ostatní příjmy	61 846	8 649	9 750	6 241
Celkem	244 753	200 654	247 708	251 830

Z tabulky můžeme vidět, že celkové příjmy se v roce 2005 oproti roku 2004 prudce klesly a to asi o 44 mil. Kč. V následujícím roce se zase celkové příjmy zvýšily asi o 47 mil. Kč.

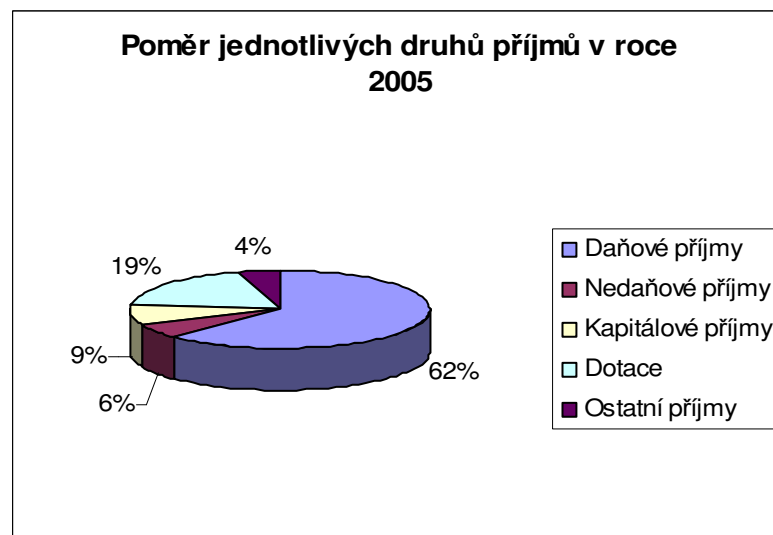
Jelikož celkové příjmy nemají velkou vypovídací schopnost a nemůžeme tedy lépe zdůvodnit jejich nárůst či pokles, je lepší je rozdělit na jednotlivé druhy. Schválené příjmy na rok 2007 jsou 251 830 000 Kč.

Graf. č. 9. – Poměr jednotlivých druhů příjmů v roce 2004 [6]

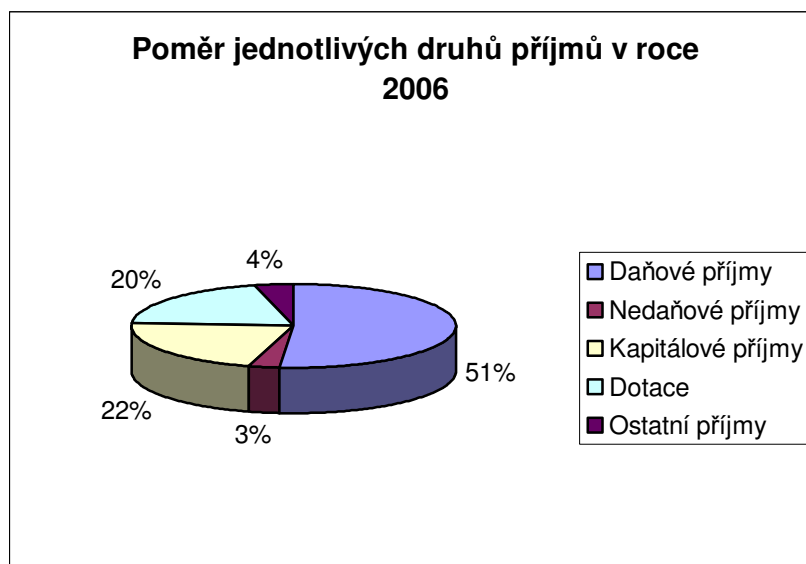
V roce 2004 tvořily daňové příjmy zhruba 48% a přijaté dotace 25% z celkových příjmů. Kapitálové příjmy a nedaňové příjmy tvořily pouze něco málo přes 2%. Ostatní příjmy tvořily 25% z celkových příjmů.

Graf. č. 10. – Poměr jednotlivých druhů příjmů v roce 2005 [6]

V dalším roce došlo ke zvýšení daňových příjmů, které tvoří asi 62% z celkových příjmů asi o 10 mil. Kč, ale celkové příjmy se snížily z důvodu poklesu dotací a ostatních příjmů, které tvoří pouze 23% z celkových příjmů.

Graf. č. 11. – Poměr jednotlivých druhů příjmů v roce 2006 [6]

V roce 2006 tvořily daňové příjmy 51% z celkových příjmů. Došlo ke zvýšení kapitálových příjmů a dotací, které činí 42% z celkových příjmů.

13.2 Celkové výdaje

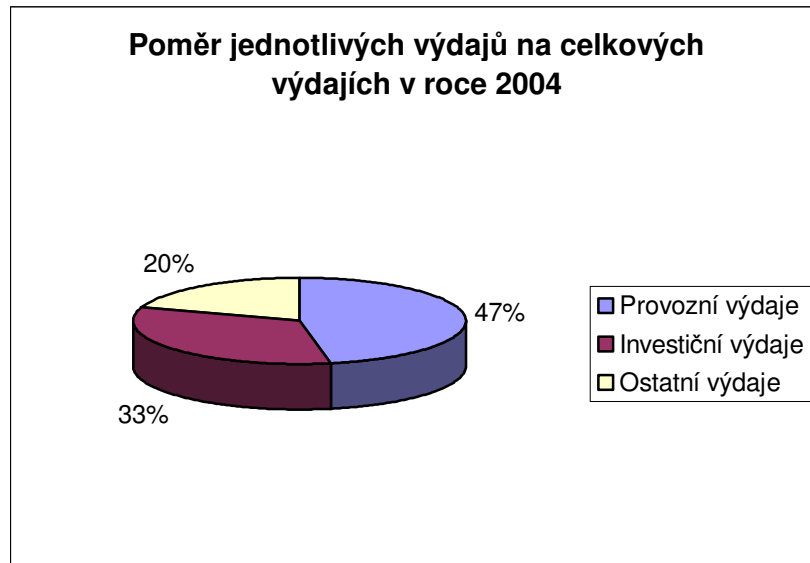
Na rozdíl od příjmů jsou výdaje takové položky, které může město určitým způsobem ovlivnit. Sestavení rozpočtu o potřebách města z hlediska jejich naléhavosti v souvislosti s finančními možnostmi města a návrhem rozpočtu města rozhoduje o způsobu využití finančních prostředků. Prostřednictvím rozpočtu se soustřeďují všechny příjmy města a teprve prostřednictvím rozpočtu je lze opět čerpat, tzn. využít je jako výdaje.

Tab. č. 11. – Výdaje v letech 2004 – 2007 (v tis. Kč) [6]

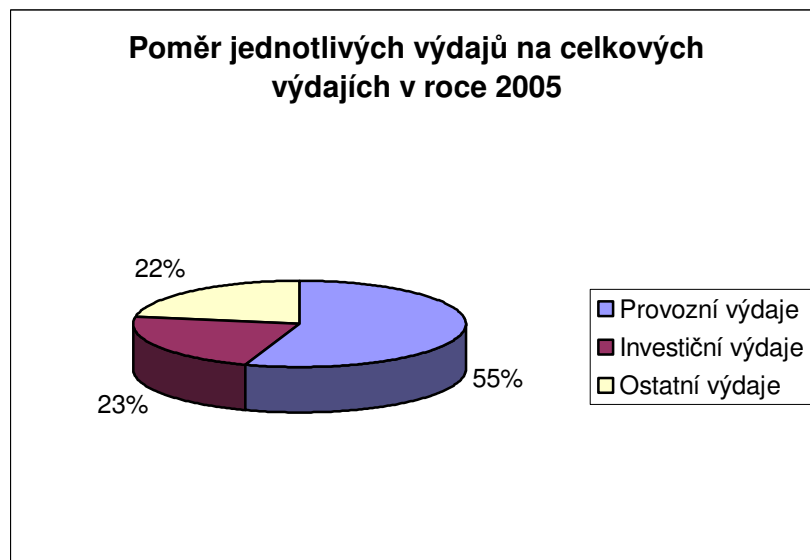
Rok	2004	2005	2006	schválený 2007
Provozní výdaje	143432	148646	152796	167277
Investiční výdaje	101321	60765	106372	87505
Ostatní výdaje	61500	59500	66500	66320
Celkem	306253	268911	325668	321102

V roce 2004 byly celkové výdaje 244 753 000 Kč, kdy převážnou část tvořily provozní a investiční výdaje. V dalším roce je pokles celkových výdajů na 209 413 000 Kč v důsledku snížení investičních i ostatních výdajů. V roce 2006 byl zaznamenán opět nárůst celkových výdajů asi o 50 mil. Kč, kdy se zvýšily všechny složky výdajů tzn. provozní, investiční i ostatní výdaje. Výdaje na rok 2007 byly schváleny ve výši 321 102 000 Kč.

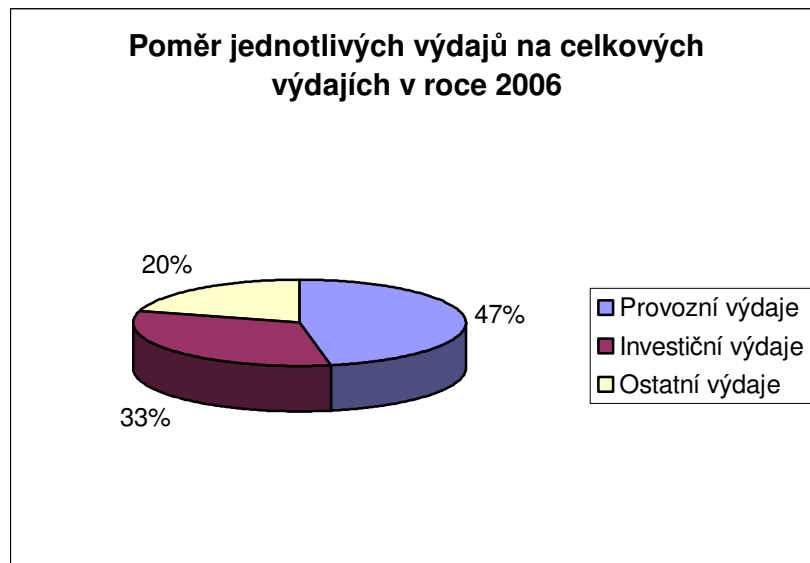
Graf. č. 12. – Poměr jednotlivých výdajů na celkových výdajích v roce 2004 [6]

Graf. č. 13. – Poměr jednotlivých výdajů na celkových výdajích v roce 2005 [6]

Graf. č. 14. – Poměr jednotlivých výdajů na celkových výdajích v roce 2006 [6]

Z grafu č. 12, 13 a 14 vyplývá, že nejvýznamnější podíl na celkových výdajích měly ve všech třech letech provozní výdaje, které v roce 2004 tvořily 58% na celkových výdajích, v roce 2005 potom vzrostly na 71% a v roce 2006 byl pokles na 59%.

Co se týče investičních výdajů, ty tvořily 38% v roce 2004, dále pak jejich poměr v roce 2005 klesl na pouhých 19% a následující rok opět vzrostl na 29% z celkových výdajů.

14 CESTOVNÍ RUCH

V Zábřehu se koná několik kulturních, sportovních a společenských akcí, které svým významem nepřesahují hranice destinace.

- Festivaly – Welzlování, 7 a ½ fest, Kálikův festival
- Sraz a výstava historických vozidel
- Dny evropského dědictví
- Zábřežské hody
- Májový jarmark, Podzimní jarmark
- Soutěže – Moravský zvoneček, Zábřežská opona, Zábřežský slavíček, okrskové kolo dětské recitace, Patříme k Vám, Regionální speciální olympiáda, Děti fitness aneb Sportem proti drogám, Dance street, taneční soutěž kategorie E, celorepublikový turnaj dvojic v kuželkách

Významnou přírodní atraktivitou je vodní nádrž/přehrada Dolní Bušínov. Obecně má Zábřežsko dobré předpoklady pro rozvoj pěší turistiky, cykloturistiky, vodní turistiky, jízdy na koni a v zimě běžecké lyžování. V současné době je aktuální otázkou vyřešení problematiky cyklostezek v této oblasti – např. cyklostezka na úseku bývalé železniční trati směr Zábřeh – Česká Třebová.

Z hlediska rozvoje turistiky se může stát podstatným a důležitým především Akrobat Park Aleše Valenty ve Štítech a jméno Jana Eskymo Welzla. Akrobat Park je významnou atraktivitou pro aktivní dovolenou a sport, silně marketingově působí i jméno olympijského vítěze Aleše Valenty.

Turistická infrastruktura

Základním předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu je poskytování ubytovacích služeb. Ubytovací služby poskytují ve městě a okolí

- hotely střední a nižší kategorie – např. hotel AMCO, motel u Kováře, hotel Černá kočka
- penziony a ubytovny – např. Jasmín, Santorini, U Alberta, U Holínků

- ubytovny a kempy – např. plavecký areál, ubytovna Jamajka, Dvůr U Starostů, rekreační středisko Dolní Bušínov, koliba Božeňov – Dolní Bušínov, Autokemp Štíty, Akrobat Park Štíty, kemp Dolní Bušínov.

Stravovací služby jsou zastoupené množstvím stylových restaurací a vináren a jsou poskytovány na střední úrovni.

Město Zábřeh provozuje Informační centrum v Kulturním, vzdělávacím a dětském centru města Zábřeh, které vykonává následující činnosti:

- poskytování turistických informací
- poskytování informací o ubytovacích a stravovacích možnostech
- prodej map, pohlednic, turistických známek a dalších materiálů
- vyhledávání dopravních spojů vlaků a autobusů po celé ČR
- předprodej a rezervaci vstupenek
- poskytování informací o kulturních, sportovních a společenských akcích v regionu
- poskytování informací o historii, památkách a významných osobnostech ve městě
- poskytování informací o firmách, institucích a úřadech
- veřejný přístup na internet

15 SWOT ANALÝZA

15.1 Silné stránky

- Dostatečný počet volných pracovních sil
- Silný rozvoj obchodu a služeb
- Relativně dobré napojení města po železnici
- Vysoký stupeň plynofikace města
- Velmi dobrá dostupnost základní zdravotnické péče
- Kvalitní přírodní a životní prostředí v okolí města
- Dobrá kvalita vody v řece Moravská Sázava
- Separovaný sběr odpadu

15.2 Slabé stránky

- Vysoká míra nezaměstnanosti
- Nízké úroveň mezd, nízká kupní síla obyvatel
- Úpadek tradičních průmyslových odvětví
- Nevyhovující dostupnost na síť rychlostních komunikací
- Špatný technický stav komunikací
- Dopravní zátěž centra města, především velké množství nákladních vozidel pohybujících se v centru
- Nedostatečná kapacita domovu s pečovatelskou službou
- Nedostatečná vybavenost dětských hřišť ve městě
- Absence charakteristických regionálních produktů a tradičních suvenýrů
- Není marketingový slogan charakteristický pro město
- Existence lokálních topenišť na tuhá palivu ve městě
- Vysoký podíl hluku z dopravy

15.3 Příležitosti

- Zvyšování počtu obyvatel se středním a vyšším vzděláním
- Rozvoj pracovních příležitostí v důsledku nových usídlení nového investora či rozvoje stávajících firem
- Napojení města na rychlostní komunikaci
- Budování sítě cyklostezek
- Elektrifikace železniční tratě Zábřeh – Šumperk
- Rozvoj informačních technologií
- Zvyšování podílu nestátního sektoru na poskytování zdravotnických, kulturních, sociálních a vzdělávacích služeb
- Využití prostředků EU pro financování projektů v oblasti cestovního ruchu
- Využití ekologických zdrojů energie
- Rozvoj zelených ploch ve městě

15.4 Ohrožení

- Odchod mladých a vzdělaných obyvatel
- Pokračující nárůst intenzity silniční dopravy, především v centru města
- V souvislosti se zvyšováním cen za zemní plyn přechod vytápění zpět na tuhá paliva
- Stárnutí populace a vyšší nároky na služby a ubytování seniorů
- Nedostatečná nabídka ucelených průvodců – knižních a brožovaných, elektronických (českých/cizojazyčných) - po turistických atraktivitách Zábřežska
- Rostoucí konkurence v oblasti cestovního ruchu ze strany okolních regionů
- Nedostatek financí na ekologické projekty
- Další růst cen plynu a elektřiny a s tím související změna vytápění na tuhá paliva

16 STRATEGICKÉ CÍLE ROZVOJE MĚSTA

16.1 Globální cíl

Snaha o celkový rozvoj města v oblastech podnikání, lidských zdrojů, cestovního ruchu apod. Aktivně přispívat k zajišťování celkové spokojenosti občanů v závislosti na principu udržitelného rozvoje ve všech sledovaných oblastech.

16.2 Hlavní cíle, priority a opatření

Cíl. č. 1: Ekonomický rozvoj

Stabilizovat a diverzifikovat ekonomickou základnu města opírající se o kvalifikovanou pracovní sílu především v profesích, která mají v Zábřehu dlouholetou tradici. Podporovat rozvoj podnikatelské infrastruktury, která bude reflektovat potřeby místních podnikatelů a s předstihem reagovat na požadavky potenciálních investorů. Všestranně pečovat o podnikatelské prostředí ve městě. Vybudovat v Zábřehu efektivní systém finančního a projektového řízení, využívající veřejné zdroje ČR a EU.

Priorita 1.1: Podpora zaměstnanosti a zaměstnatelnosti místních obyvatel.

Priorita je zaměřena na zlepšení nabídky kvalifikované pracovní síly pro stávající firmy a podniky i pro nové investory. Jedná se o lepší využívání lidského potenciálu v zájmu zvýšení konkurenceschopnosti místní ekonomiky a podporu nárůstu životní situace obyvatel ve vazbě na růst jejich příjmů.

Opatření:

- Vytvoření pracovního týmu pro řešení otázky nezaměstnanosti (zástupci města, úřadu práce, škol, zaměstnavatelů, nezaměstnaných). Členové týmu se budou snažit řešit situaci na lokálním trhu práce, budou provádět analýzy a z výstupů sestaví strategii pro podporu zaměstnanosti, budou připravovat projekty, které by mohli být spolufinancovány z Operačního programu „Rozvoj lidských zdrojů“
- Analýza zaměstnatelnosti uchazečů o práci
- Konkrétní projekt podporující zaměstnatelnost
- Veřejně prospěšné práce

Cíl č. 2: Infrastruktura

Zajistit kvalitní dopravní napojení města pro obyvatele i návštěvníky včetně dobudování adekvátního vnitřního dopravního skeletu města. Jedná se zejména o zajištění návazností na vnější vazby:

- dostavbu čtyřproudové komunikace z Mohelnice
- elektrifikaci železniční trati ze Zábřehu
- vybudování páteřních regionálních cyklotras a cyklostezek
- možné posílení významu místního letiště.

Priorita 2.1: Zlepšit napojení města na páteřní komunikace – propustnost a stav silničních komunikací

Kvalita vnějšího přístupu do města má úzkou vazbu na místní ekonomický rozvoj. Hlavními překážkami skutečně efektivního řešení v tomto směru jsou rozhodování o investičních akcích na vyšší správní úrovni než je město a obrovská finanční náročnost příslušných projektů. V této prioritě jde především o aktivní ovlivňování nadřazených struktur.

Opatření:

- Napojení města Zábřeh na dálniční síť
- Řešení problematických úseků komunikací z hlediska bezpečnosti a plynulosti provozu
- Zvýšení úrovně dopravy ve městě, především v centru
- Zvýšení úrovně místních komunikací
- Optimalizace počtu parkovacích míst

Priorita 2.2: Železniční doprava

Železniční doprava má pro Zábřeh nesporný význam. Zábřeh je významným železničním uzlem, v současné době dochází k modernizaci koridoru Praha-Olomouc-Ostrava. Této danosti je třeba náležitě využít, komunikovat s Českými drahami a přispět svým dílem k udržení takto významného postavení města. V současné době je především snaha o bezproblémové dokončení rekonstrukce nádraží. Na ní budou v následujícím roce navazovat stavební práce, jejichž investorem je již město Zábřeh, které upraví prostor před nádražím.

Cílem těchto prací je nejen vizuálně zpříjemnit okolí nádražních budov, ale především dosažení maximální funkčnosti těchto ploch ve vazbě na parkovací místa a propojení s příměstskou a hromadnou autobusovou dopravou.

Opatření:

- Dokončení stavby nádraží
- Modernizace trati Zábřeh – Šumperk
- Efektivita železničního napojení v mikroregionu

Priorita 2.3: Autobusová doprava a MHD

Záležitosti dálkové autobusové dopravy ve městě nejsou vnímány jako zásadní problém, ten ale vzniká již při hodnocení dostupnosti do příměstských obcí a ostatních obcí mikroregionu. Zásadním problémem je pak MHD ve městě, obslužnost obyvatel je na poměrně dobré úrovni, ale nevyhovující je umístění autobusového nádraží Valová a z toho plynoucí průjezdy autobusů centrem. Také zázemí obou autobusových nádraží ve městě je již nevyhovující. V současné době se také otevírá možnost pro využívání cyklobusů a skibusů, které lze dohodnout s firmou Connex.

Opatření:

- Dostupnost příměstských obcí a ostatních obcí mikroregionu
- Rekonstrukce nádraží MHD
- Optimalizace autobusové dopravy
- Využití cyklobusů a skibusů

Priorita 2.4: Cyklostezky

Síť cyklostezek ve městě je předpokladem pro bezpečný pohyb cyklistů. Především v centru města, kde doprava téměř znemožňuje bezpečný pohyb cyklisty je třeba hledat v co nejbližší době prostor pro budování cyklostezky, či svedení cyklisty do bezpečnější zóny, kterou může tento úsek překonat. Cyklostezky je vhodné také budovat na příjezdech do města, kde se docílí bezpečnosti cyklistů přijíždějících do města za prací či vzděláním. Cyklostezky ve městě jsou motivační pro obyvatele, kteří se dopravují za prací, aby užili k přírodě šetrný dopravní prostředek, tedy kolo či kolečkové brusle, čímž také ulehčí dopravě.

Opatření:

- Vybudování bezpečné sítě cyklostezek ve městě
- Vybudování cyklostezek propojujících město Zábřeh s nejbližšími obcemi

Cíl č. 3: Sociální oblast

Zlepšit životní podmínky a kvalitu života města rozvojem vzdělávacích a sociálních služeb s využitím specifík města a tím zvýšit spokojenost občanů města a zajistit podmínky pro bezpečný život občanů i při mimořádných událostech a krizových situacích.

Priorita 3.1: Komunitní plánování sociálních služeb

Efektivní poskytování sociálních služeb lze dosáhnout pomocí procesu komunitního plánování. Je to proces, který vytváří prostor pro konsensus představ zadavatele, poskytovatele a příjemce sociální služby, čímž se poskytování těchto služeb podstatně zkvalitní, ale také zlevní.

Opatření:

- Vytvoření a realizace komunitního plánu
- Vytvoření katalogu sociálních služeb

Priorita 3.2: Infrastrukturální projekty pro podporu sociálních služeb

Sociální služby zahrnují rozsáhlou péči o osoby, které se nemohou z objektivních příčin postarat o sebe sami. Jedná se o širokou škálu aktivit od pobytů v ústavech sociální péče, přes poskytování služeb osobní asistence až po poradenství.

Opatření:

- Podpora sociálních infrastrukturálních projektů

Cíl č. 4: Životní prostředí

Zlepšit stav životního prostředí ve vybraných oblastech s ohledem na zvýšení kvality života obyvatel města.

Priorita 4.1: Ochrana životního prostředí

Zdravé životní prostředí města udržované dodržováním platné legislativy a odpovědným postojem k životu jeho obyvatel. Podpora aktivit vedoucích k uvědomělému životnímu

stylu, odpovědné spotřebě surovin, využívání obnovitelných zdrojů energie a separaci odpadů.

Opatření:

- Ochrana přírody a krajiny
- Infrastrukturální projekty k ochraně životního prostředí
- Využívání obnovitelných zdrojů energie
- Ekologická výchova a podpora uvědomělého životního stylu

Cíl č. 5: Sport a kultura

Možnost kvalitního trávení volného času ovlivňuje velmi významně postoj obyvatel k místu svého bydliště. Schopnost města podporovat či vytvářet infrastrukturu, která podpoří sportovní a kulturní aktivity jeho obyvatel je oceněna nejen snahou lidí v takovýchto centrech žít, ale také třeba vychovávat obyvatele, na něž může být město hrdé, umělce a významné sportovce, kteří město svými dovednostmi zviditelní mnohdy i na mezinárodní úrovni. Sportovní aktivity a kulturní vyžití je prevencí proti sociálně patologickým jevům.

Priorita 5.1: Podpora sportovních aktivit

Provozování sportovních aktivit pozitivně působí na zdraví obyvatel, ale je také způsobem trávení volného času, prevencí proti sociálně patologickým jevům. Podpora do oblasti sportu je nasměrována nejen na infrastrukturální projekty – podpora vzniku nových a rekonstrukci stávajících zařízení pro sport a aktivní trávení volného času, ale také na aktivity spojené se sportovními činnostmi – podpora působení neziskových organizací a podnikatelských subjektů z oblasti sportu.

Opatření:

- Budování a rozvoj infrastruktury pro sportovní vyžití
- Budování cyklotras a naučných tras
- Spolupráce města a neziskových organizací věnujících se sportovním aktivitám
- Podpora projektů zaměřených na sportovní a kulturní aktivity

Priorita 5.2: Podpora kulturních aktivit

Již v současné době má město významný kulturní potenciál. Avšak je třeba nejen udržet současný standard, ale zároveň jej i zvyšovat, aby Zábřeh uspěl v konkurenci s okolními městy. Podpora je zaměřena nejen na samotné kulturní aktivity, ale také na projekty rekonstrukce stávajících a případně výstavbu nových kulturních zařízení.

Opatření:

- Budování a rozvoj infrastruktury pro kulturní vyžití
- Spolupráce města a neziskových organizací věnujících se kulturním aktivitám
- Podpora projektů zaměřených na kulturní aktivity

Cíl č. 6: Cestovní ruch

Nastartovat marketingové řízení cestovního ruchu, podpořit vznik nových produktů a služeb cestovního ruchu.

Priorita 6.1: Vytvořit ve městě kvalitní zázemí pro návštěvníky

Turisté budou město navštěvovat a ve městě utrácet své finance pokud v něm budou mít co vidět, co zažít, co nového ochutnat, co nového se naučit, něco pěkného si odvézt jako vzpomínku, budou-li schopni se snadno zorientovat. Budou-li jim poskytovatelé služeb moci nabídnout kvalitní služby za příznivou cenu.

Opatření:

- Vytvoření strategie cestovního ruchu
- Spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru na přípravě projektů zaměřených na cestovní ruch
- Podpora projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu a atraktivní trávení volného času
- Vytvoření jednotného a přehledného orientačního a informačního systému

Priorita 6.2: Propagace města Zábřeh a Zábřežska

Propagace je pro rozvoj cestovního ruchu neméně důležitá. Je třeba potenciálního návštěvníka do regionu přilákat, prosadit se v konkurenci ostatních regionů a přimět ho zůstat co

nejdéle a případně se zase vrátit. Je také důležité připravit ucelenou nabídku programů a akcí – produktové balíčky, které osloví cílové skupiny.

Opatření:

- Vytvoření marketingové studie
- Vytvoření propagačních materiálů
- Aktivní účast města na veletrzích cestovního ruchu a hledání dalších forem oslovení návštěvníků
- Zprovoznění webových stránek zaměřených na turistický ruch Zábřežska

17 KATALOG PROJEKTŮ

17.1 Projekt č. 1

Název projektu: Výstavba obchvatu Zábřeh – Rájec

Cíl projektu: Všeobecným cílem projektu je snížení míry nehodovosti na dotčeném úseku, odvedení intenzivní dopravy z obydlených lokalit, minimalizace problémů plynoucích z nedostatečné kapacity a zlepšení dopravní sítě. Předmětem stavby je obchvat obce Rájec. Začátek úpravy je jižně od obce Rájec, konec úpravy je u hřbitova v Rájčku u Zábřehu, v místě navázání na mimoúrovňové křížení železniční trasy .

Stavba je projektována v kategorii S 11,5/80 a měří 2,106 km. Byla zpracována dokumentace EIA. 4. dubna 2006 bylo vyhlášena soutěž na zhotovitele stavby. Součástí stavby jsou 4 mosty, z toho 3 na trase a 1 na přeložce, 2 připojení stávající silnice I/44 v km 0,861 a v km 2,623, přeložka silnice III/31538 Rájec - Leština, 3 přeložky polních cest a protihluková stěna o délce 422m. Stavba tvoří obchvat obce Rájec. Stavba začíná jižně od obce Rájec, kde na budoucí MÚK Zvole navazuje na předchozí stavbu. Je vedena levostranným obloukem (R=1200) do souběhu s železniční tratí. Mimoúrovňově kříží přeložku silnice III/31538 Rájec - Leština. Ta je následně napojena na silniční přivaděč úrovnovou stykovou křižovatkou. U hřbitova v Rájčku u Zábřehu se trasa napojuje na stávající silnici I/44 v prostoru již realizované MÚK Zábřeh na Moravě, kde navazuje na nově zhotovený most přes železniční trať Česká Třebová - Olomouc.

Zadavatel: Ředitelství silnic a dálnic ČR

Cílové skupiny: nákladní a automobilová doprava

Náklady: 131 mil. Kč

Předpokládaný termín realizace: 2007/2009

Způsob financování: rozpočet SFDI (Státní fond dopravní infrastruktury), Strukturální fondy EU

17.2 Projekt č. 2

Název projektu: Průmyslová zóna „Leštinská“

Cíl projektu: Cílem je vytvořit kvalitní podnikatelské prostředí pro významné investory s předpokladem vytvoření nových pracovních příležitostí a tím snížení nezaměstnanosti v okolí města. Dále pak přilákat oslovené investory. Realizací se předpokládá zvýšení životní úrovně v regionu, větší kupní síla, vyšší finanční odvody do městského rozpočtu a nižší sociální výdaje města na nezaměstnanost.

Zadavatel: Město Zábřeh

Cílové skupiny: občané města a jeho okolí, malí a střední podnikatelé

Náklady: 40 mil. Kč

Předpokládaný termín realizace: 2010

Způsob financování: dotace EU, Rozpočet města, Ministerstvo pro místní rozvoj

17.3 Projekt č. 3

Název projektu: Obnova a údržba krajiny, památek a zajímavostí

Cíl projektu: Cílem je vytvoření kvalitního životního prostředí pro obyvatele města a podpora poznávání cestovního ruchu prostřednictvím zvýšení atraktivity historických památek. Cílem tohoto projektu je také zvýšit úroveň technické infrastruktury ve městě a tím zvýšit i životní úroveň obyvatelstva.

Podpora studií na udržení, ochranu a rozvíjení kulturních a přírodních památek a životního prostředí, podpora iniciativ ochrany životního prostředí, podpora obnovy veřejné zeleně, podpora obnovy chráněných kulturních památek, podpora tradičních aktivit a služeb zaměřených na tradice

Zadavatel: Město Zábřeh, Mikroregion Zábřežsko

Cílové skupiny: občané města, návštěvníci a turisté

Náklady: 3 mil. Kč

Předpokládaný termín realizace: 2008

Způsob financování: dotace ze státního fondu, Městský úřad Zábřeh

ZÁVĚR

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo zhodnocení dosavadního rozvoje obce a navržení směru jejího dalšího rozvoje tak, aby došlo ke zvýšení životní úrovně ve městě. V teoretické části jsem se zabývala charakteristikou programu rozvoje města, legislativou týkající se oblasti regionální politiky a vymezením základních pojmů. Součástí praktické části je socioekonomická analýza dosavadního rozvoje města, na jejímž základě je stanovena SWOT analýza, ze které vyplývají přednosti a nedostatky rozvoje. Dále jsem navrhla strategické cíle a opatření k jejich dosažení, na něž jako poslední část mé práce navazuje katalog projektu.

Město dlouhodobě bojuje s úbytkem obyvatelstva. Můžeme zde pozorovat celorepublikový trend, kdy se rodí méně dětí a obyvatelstvo stárne. Na úbytek obyvatelstva má ale také vliv nedostatek pracovních příležitostí.

Z hlediska občanské vybavenosti je na tom město poměrně dobře. Má dostatek školních i předškolních zařízení, ve městě existuje také speciální škola a střední školství je na dobré úrovni. Bakalářské studijní programy zde má i Vysoká škola Báňská v Ostravě. Ze služeb sociální péče chybí městu dostatečný počet míst v domově důchodců. Bezpečnost obyvatel zajišťuje Městská policie. Město disponuje poměrně velkým množstvím kulturních a sportovních zařízení a snaží se podporovat volnočasové aktivity svých občanů. Možnost kulturního vyžití v Zábřehu je na dobré úrovni. Jsou zde pořádány akce, které mají dlouholetou tradici. Poskytování kulturních služeb je záležitostí Městského kulturního střediska.

Technická infrastruktura je ve městě vyhovující, město je plně zásobováno plynovou i elektrickou energií. Nemělo by se zapomínat na neustálé modernizace a rekonstrukce silnic a chodníků ve městě.

Významná je uzlová železniční stanice Zábřeh na Moravě pro železniční spojení centrální části Olomouckého kraje se severními regiony Šumperska, Jesenicka a jejich společnou rekreační oblastí Jeseníků a Rychlebských hor. V okolí Zábřežska není vybudovaná žádná síť cyklistických stezek, což považuji za velký problém. Dalším nedostatkem ve městě je malá kapacita parkovacích a odstavných míst.

Město by se mělo do budoucna snažit být atraktivní pro oblast cestovního ruchu, ale také pro oblast malého a středního podnikání a usilovat o přilákání nových zaměstnavatelů do

města. Měl by být také kladen důraz na lepší propagaci města na internetových stránkách města, v tisku nebo jiných médiích.

Při zpracování této práce jsem získala ucelený přehled o situaci ve městě a na jeho základě mohu konstatovat, že město Zábřeh má dobré předpoklady pro budoucí rozvoj, bude pouze záležet na zástupcích města, zda a jak efektivně dokáží tento rozvojový potenciál v následujících letech využít.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické publikace:

- [1] WOKOUN, R. a kol. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Praha: IFEC, 2001.
ISBN 80-86412-08-3
- [2] REKTOŘÍK, J., SELEŠOVSKÝ, J. *Strategie rozvoje města, obcí, regionů a jejich organizací*. Brno: MU, 1999. ISBN 80-210-2126-8
- [3] MATES, P., WOKOUN, R. a kolektiv. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. 1 vydání. PRAHA: PROSPEKTRUM spol. s.r.o., 2001. ISBN 80-7175-100-6
- [4] WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1 vydání.
Praha: OCCOMICA, 2003. ISBN 80-245-0517-7
- [5] TUNKA, M. *Obsah územně plánovací dokumentace*. Praha: ABF, a.s., Nakladatelství
ARCH, 2003. ISBN 80-86165-34-5

Podklady z Městského úřadu:

- [6] Rozpočty a závěrečné účty města Zábřeh

Prameny práva:

- [7] Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, v platném znění
- [8] Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích, v platném znění

Internetové zdroje:

- [9] Stránky mikroregionu Zábřežsko [online]. [cit.2007-3-6]. Dostupný z WWW:
<http://www.zabrezsko.cz/wpimages/other/UEK_11_06.pdf>.
- [10] Oficiální stránky města Zábřeh [online]. [cit.2007-3-6]. Dostupný z WWW:
<http://mesto.zabreh.cz/wpimages/other/rozvoj_mesta2006.pdf>.
- [11] Oficiální stránky města Zábřeh [online]. [cit.2007-1-12]. Dostupný z WWW:
<<http://www.zabreh.cz/>>.
- [12] Český statistický úřad [online]. [cit.2007-4-12]. Dostupný z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/select_obyvateľstvo>.
- [13] Internetová encyklopedie Wikipedia [online]. [cit.2007-1-12]. Dostupný z WWW:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1b%C5%99e%C5%B5sk%C3%A1_vrchovina>.

[14] Mapový server města Zábřeh [online]. [cit.2007-5-1]. Dostupný z WWW:

<<http://t-gisout.muzabreh.cz/>>.

[15] Turistické stránky města Zábřeh [online]. [cit.2007-4-23]. Dostupný z WWW:

<<http://tourism.zabreh.cz/index.php?a=cat.232>>.

[16] Středoškolské stránky [online]. [cit.2007-5-1]. Dostupný z WWW:

<<http://www.stredoskolak.cz/referaty/zemepis/334?PHPSESSID=883c0fdf691bd5afd537d6f85d9ffeb9>>.

[17] Stránky města Zábřeh [online]. [cit.2007-4-23]. Dostupný z WWW:

<<http://www.mesta.obce.cz/vyhledat.asp?zuj=541354>>.

[18] Oficiální stránky města Zábřeh [online]. [cit.2007-1-12]. Dostupný z WWW:

<<http://mesto.zabreh.cz/index.php?a=cat.286>>.

[19] Oficiální stránky města Zábřeh [online]. [cit.2007-4-29]. Dostupný z WWW:

<<http://www.zabreh.cz/wpimages/Projekty/lestinska.pdf>>.

[20] Oficiální stránky města Zábřeh [online]. [cit.2007-4-23]. Dostupný z WWW:

<<http://mesto.zabreh.cz/index.php?a=cat.252>>.

[21] Oficiální stránky města Zábřeh [online]. [cit.2007-4-23]. Dostupný z WWW:

<<http://mesto.zabreh.cz/index.php?a=cat.64>>.

[22] Stránky Městské policie Zábřeh [online]. [cit.2007-4-13]. Dostupný z WWW:

<<http://mp.zabreh.cz/>>.

[23] Oficiální stránky Městského úřadu Zábřeh [online]. [cit.2007-4-29]. Dostupný z WWW:

<<http://meu.zabreh.cz/index.php?a=cat.108>>.

[24] Stránky Jan Eskymo Welzl [online]. [cit.2007-5-8]. Dostupný z WWW:

<<http://www.kfa.cz/eskymo.html>>.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1.	Pohled na Zábřeh.....	22
Obr. č. 2.	Poloha města.....	23
Obr. č. 3.	Dům pod podloubím.....	38

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1.	Souhrn emisí hlavních znečišťujících látek.....	26
Tab. č. 2.	Provozovaná zařízení k nakládání s odpady.....	27
Tab. č. 3.	Přehled věkové struktury obyvatelstva.....	29
Tab. č. 4.	Struktura obyvatel podle pohlaví.....	30
Tab. č. 5.	Struktura obyvatelstva podle vzdělání.....	30
Tab. č. 6.	Struktura bydlení.....	32
Tab. č. 7.	Obydlené byty podle právního důvodu užívání a velikosti bytu.....	32
Tab. č. 8.	Školská zařízení.....	39
Tab. č. 9.	Zdravotnická zařízení.....	40
Tab. č. 10.	Příjmy v letech 2004 – 2007.....	52
Tab. č. 11.	Výdaje v letech 2004 – 2007.....	54

SEZNAM GRAFŮ

Graf. č. 1.	Vývoj počtu obyvatel v letech 1851 – 2001.....	28
Graf. č. 2.	Počet obyvatel v letech 2001 – 2006.....	29
Graf. č. 3.	Struktura obyvatel podle pohlaví.....	30
Graf. č. 4.	Struktura obyvatelstva podle vzdělání.....	31
Graf. č. 5.	Rozbor počtu obyvatelných domů.....	33
Graf. č. 6.	Struktura obyvatelstva podle ekonomické aktivity.....	49
Graf. č. 7.	Struktura obyvatelstva podle odvětví.....	50
Graf. č. 8.	Vývoj nezaměstnanosti v letech 1996 – 2006.....	51
Graf. č. 9.	Poměr jednotlivých druhů příjmů v roce 2004.....	53
Graf. č. 10.	Poměr jednotlivých druhů příjmů v roce 2005.....	53
Graf. č. 11.	Poměr jednotlivých druhů příjmů v roce 2006.....	54
Graf. č. 12.	Poměr jednotlivých výdajů na celkových výdajích v roce 2004.....	55
Graf. č. 13.	Poměr jednotlivých výdajů na celkových výdajích v roce 2005.....	55
Graf. č. 14.	Poměr jednotlivých výdajů na celkových výdajích v roce 2006.....	56

SEZNAM PŘÍLOH NA CD

Příloha I: Územní plán

Příloha II: Symboly města

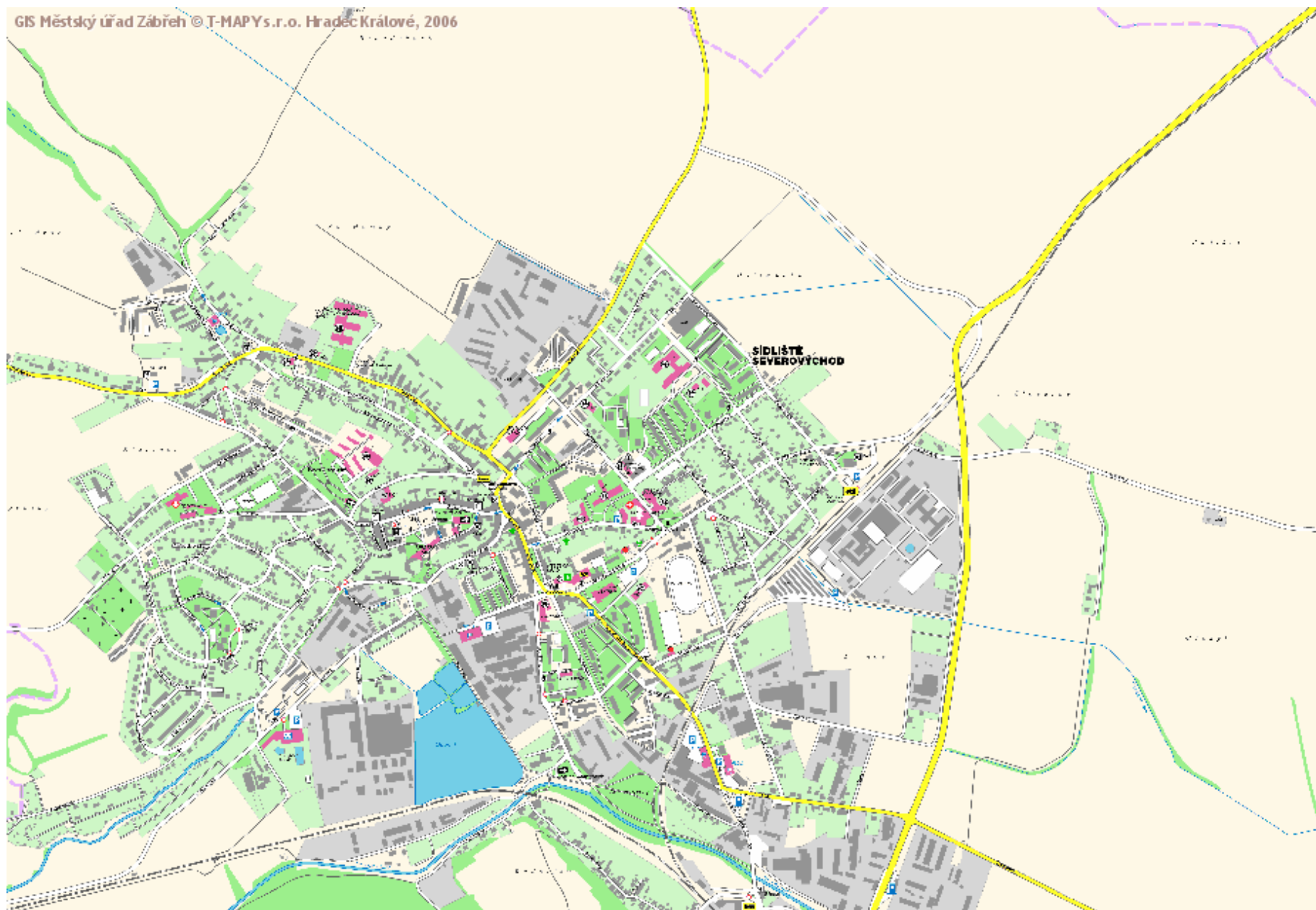
Příloha III: Organizační struktura Městského úřadu

Příloha IV: Jan Eskymo Welzl

PŘÍLOHA P I: ÚZEMNÍ PLÁN

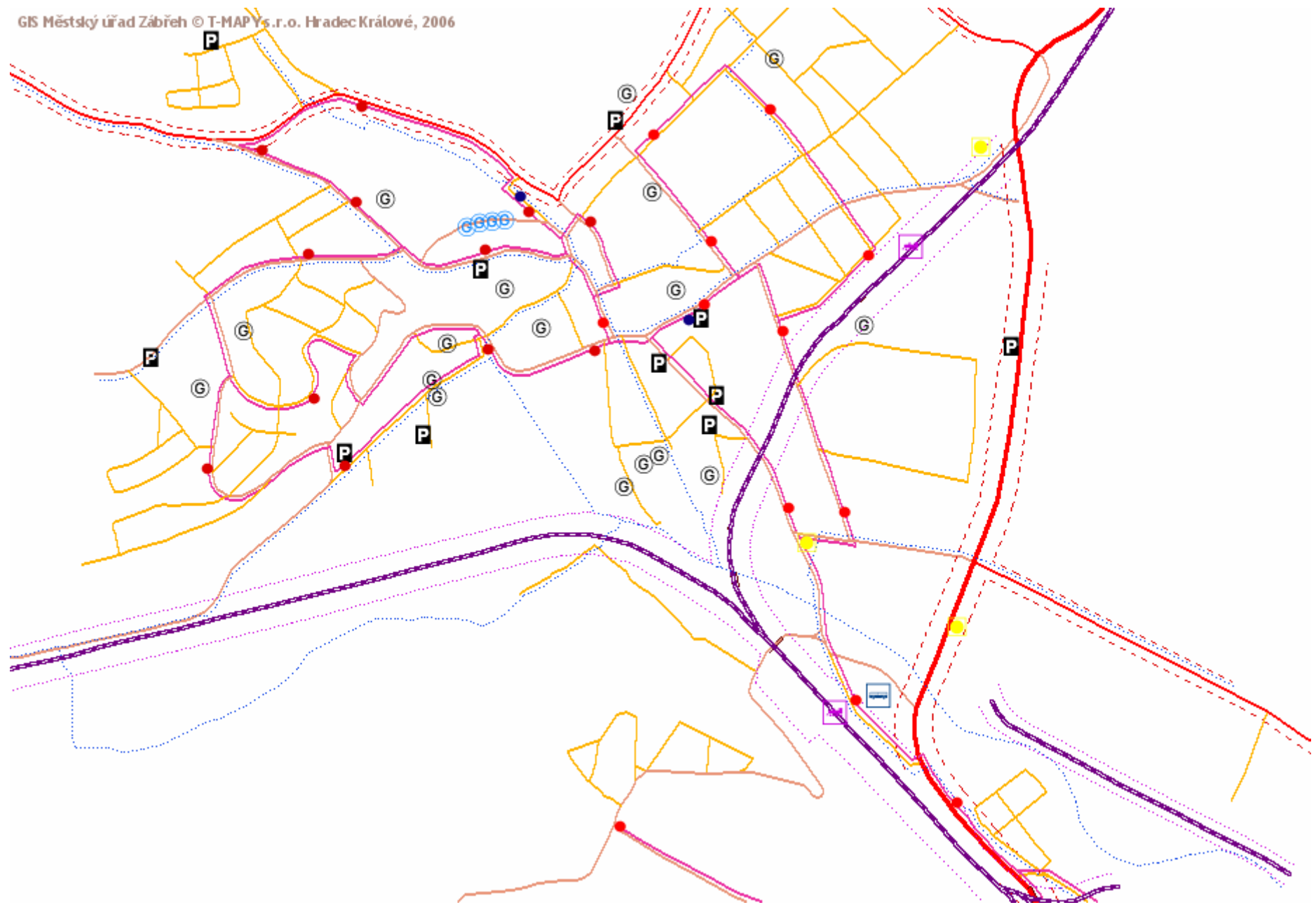
GIS městský úřad Zábřeh, I.T. spol. s.r.o. Hradec Králové, 2006

GIS Městský úřad Zábřeh, OZ MAPY s.r.o. Hradec Králové, 2006

GIS Městský úřad Zlín © TMAP s.r.o. Fratec Králové, 2006

PŘÍLOHA P II: SYMBOLY MĚSTA

Znak města

Znakem města Zábřeh je modrý štít se stříbrnou hradební kvádromanou zdí s cimbuřím o pěti stínkách, z níž vyrůstá stříbrná kvádromaná věž s brankou provázená dvěma štíhlými stříbrnými věžemi s brankami spojenými s architekturou naznačenými cestami. Střecha prostřední věže je kvádromaná, ostatní střechy červené, všechny pak mají na špici červenou šestihrotou hvězdu.

Znak města

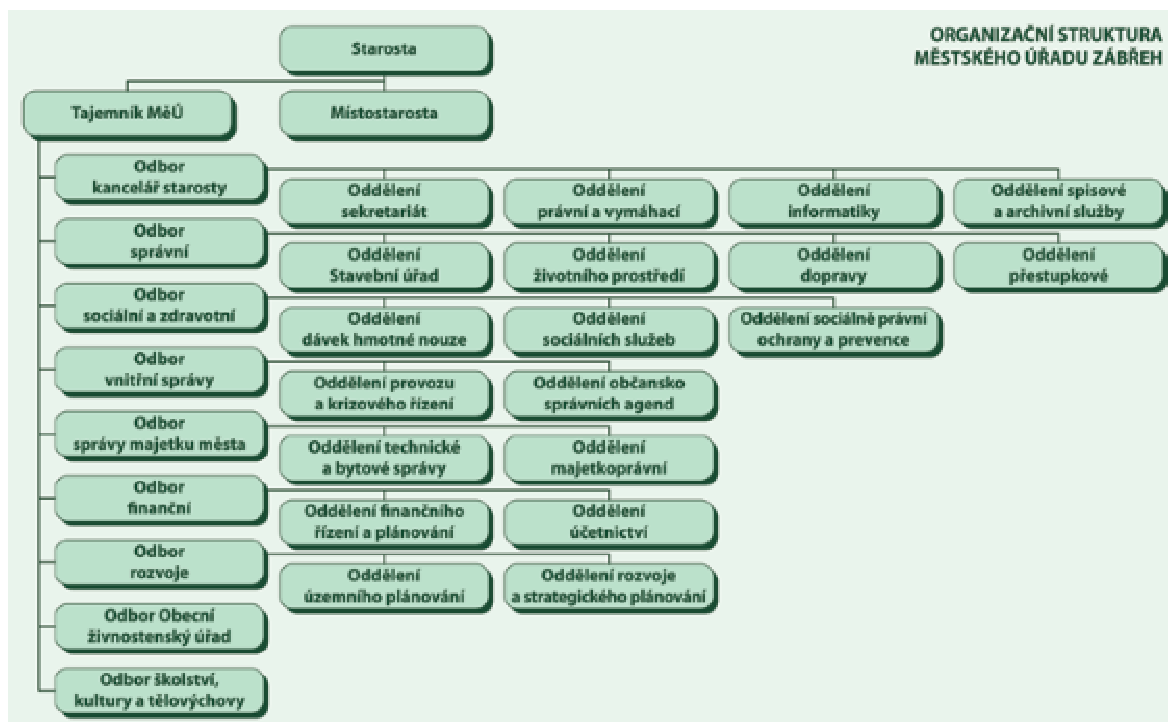
Vlajka města

Vlajka města je vodorovně půlená, horní půle stříbrná (bílá), spodní modrá. V horní polovině pět červených hvězd do oblouku s vrcholem na svislé ose vlajky.

Vlajka města

PŘÍLOHA P III: ORGANIZAČNÍ STRUKTURA MĚSTSKÉHO ÚŘADU

PŘÍLOHA P IV: JAN ESKYMO WELZL

Jan Welzl se narodil v Zábřehu na Moravě v roce 1868. V roce 1884 se vydal na první čtyřletý vandr po jihovýchodní Evropě. V roce 1893 pracoval na stavbě transsibiřské magistrály a zde vznikl jeho plán žít vysoko na severu, kde by byl svoboděn a pánem sám sobě. V roce 1894 začíná jeho neuvěřitelná pěší pouť z Krasnojarska na severovýchod, napříč Sibiří až k břehům Severního ledového moře. Na začátku této cesty stála jednoduchá a dnes legendární úvaha „**Projdu-li, projdu, neprojdou-li, neprojdou**“.

Prošel. Sledováním jeho pouti docházíme k tomu, že od jara 1894 do léta 1897 prošel okolo 7 500 Km sibiřskou tundrou. V roce 1897 strávil zimu na Medvědích ostrovech, poté se zúčastnil velrybářské výpravy a od roku 1898 se usadil na Nové Sibiři. Zde začala další dobrodružná pouť jako lovce, obchodníka a posléze i náčelníka Novosibirských ostrovů. Během dalších více jak deseti let vykonal mnoho loveckých a obchodních výprav v okolí Novosibirských Ostrovů a na Aljašce. Prošel Chilcootským průsmykem a stejně jako tisíce zlatokopů splavil divokou řeku Yukon. I přes neuvěřitelnost jeho vyprávění a také časté přehánění v příbězích z těchto let, najdeme v nich i mnoho správných detailů, postřehů a popisů z doby zlaté horečky a to jak zeměpisných, tak věcí týkajících se života na severu v této době.

Jan Welzl žil na Nové Sibiři až do ztroskotání u břehů Aljašky někdy mezi lety 1921-1924. Tato nehoda a následný konflikt se zákonem znamenala pro Jana Welzla patrně drastický a osudový zlom v jeho životě. Bez platných dokladů a bez prostředků byl po soudním řízení vypovězen z USA a „vrácen“ do Evropy.

Zde začíná předposlední část dramatu života Jana Eskymo Welzla. I když evropská dobrodružství se nemohou vyrovnat jeho příběhům na severu, přesto i zde prokázal svoji schopnost přizpůsobit se situaci a přežít. Spojení mezi Hamburkem a starou vlastí (kterou už však Welzl za svůj domov nepovažoval) zprostředkoval konzulát Československé republiky a Lidové noviny, které jako první díky Rudolfu Těsnohlídkovi otiskly Welzlovy příběhy. V říjnu 1928 přicestoval Jan Welzl do bývalé vlasti. Po krátkém pobytu v Praze pak dorazil v prosinci 1928 do rodného Zábřehu. Zde „dával“ rozhovory i redakci zábřežského listu Moravský sever. Další kus práce pak odvedli redaktoři Lidových novin – Edvard Valenta a Bedřich Golombek, kteří zaznamenali Welzlovo vyprávění, a tak vznikly knihy *Třicet let na zlatém severu* a *Po stopách polárních pokladů*.

V polovině června 1929 se Jan Welzl loučí definitivně se starou vlastí, aby se pokusil dosáhnout svého domova – Novosibirských ostrovů.

Tím započala poslední a nejvíce trpká část Welzlova osudu. Na Novosibirské ostrovy se již nikdy nevrátil. Dawson se stal tak muži, který ve svých 61 letech opustil evropské pohodlí, aby se vrátil na drsný sever, místem, kde strávil nechtěně posledních 19 let svého života. Tato léta jsou však poznamenána strádáním jak duševním, tak materiálním. Přesto se i v Dawsonu stal postavou veřejně známou a i místní muzeum uchovává o Kapitánu či Vynálezci Janovi složku. I tato poslední kapitola Welzlova života má mnohá nevyjasněná místa a třeba po zjevení jeho hrobě a skutečném datu jeho úmrtí jsou podobná detektivním zápletkám.

Dnes je na Dawsonsském obecním hřbitově jednoduchý náhrobek s křížem a deskou z černého mramoru. Z desky se na nás se svým kouzelným úsměvem dívá Jan Welzl. Pod ním je vyryt Welzlův podpis s jedním z jeho mnoha titulů, které si sám s oblibou uděloval: **polární cestovatel**.

Jan „Eskymo“ Welzl se stal a nadále bude vzorem pro lidi, kteří si chtějí udržet volnost a nezávislost a umějí se sami porvat se životem. Proto se u jeho hrobu v dalekém a chladném Dawsonu každý rok objeví čerstvé kytice od našich trampů.

Trasa pěší cesty Jana Welzla Sibiří 1894 - 1897

